

Využití spolupráce dětí v řízených činnostech v mateřské škole

Klára Nováková

Bakalářská práce
2020

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Klára Nováková
Osobní číslo: H17753
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Učitelství pro mateřské školy
Forma studia: Kombinovaná
Téma práce: Využití spolupráce dětí v řízených činnostech v mateřské škole

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury o sociálních vztazích mezi dětmi v rámci předškolního vzdělávání.
Vymezení terminologie týkající se spolupráce dětí při řízených činnostech v mateřské škole.
Zpracování sady aktivit podporujících spolupráci dětí v rámci řízených činností v mateřské škole.
Ověření sady aktivit zaměřených na spolupráci dětí ve vybrané mateřské škole.
Evaluace sady aktivit, zpracování závěrů a doporučení pro praxi mateřských škol.

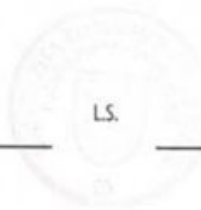
Forma zpracování bakalářské práce: **Tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- Navigerová J. M. (2013). *Projevy dětské zvědavosti: získávání informací a kladení otázek od předškolního věku v kontextu intelektového nadání*. Praha: Grada.
- Hermochová S., & Vaňková J. (2014). *Hry pro rozvoj skupinové spolupráce*. Praha: Portál.
- Howard J., & McInnes K. (2013). *The essence of play: a practice companion for professionals working with children and young people*. Abingdon, Oxon: Routledge.
- Lukášová H. (2010). *Kvalita života dětí a didaktika*. Praha: Portál.
- Syslová Z., Burkovičová R., Kropáčková J., Šilhánová K., & Štěpánková, I. (2019). *Didaktika mateřské školy*. Praha: Wolters Kluwer.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Nikola Šmatelková**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: 4. října 2019
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2020

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. PaedDr. Adriana Wiegerová, Ph.D.
ředitelka ústavu

Ve Zlíně dne 27. listopadu 2019

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užit své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 20.4.2020

¹⁾ Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací.

²⁾ Výrobek díla nevýdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpisy vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce požičovat na své náklady výtisky, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3;*

(3) *Do práva autorského také nezahrnuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, uděje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat náhrady chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li ujednáno jinak, může autor školního díla své dílo užívat či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce je aplikačního charakteru a zaměřuje se na Využití spolupráce dětí při řízených činnostech v mateřské škole. Teoretická část obsahuje základní terminologii v oblasti spolupráce, konfliktů, jejich předcházení a řešení. Práce obsahuje souvislost spolupráce dětí se sociálními dovednostmi a vhodným výběrem her. Hlavním cílem je vytvořit projekt, který obsahuje hry na rozvoj skupinové spolupráce. Projekt byl realizován v mateřské škole v Olomouci. Evaluace byla provedena na základě vlastní reflexe a zpětné vazby jiné paní učitelky.

Klíčová slova: spolupráce dětí, sociální dovednosti, řízená činnost

ABSTRACT

The bachelor thesis is of application character and focuses on the topic of The use of children's cooperation in education in kindergarten. The theoretical part contains basic terminology in the area of cooperation, conflicts, their prevention and resolution. The thesis contains the connection between the cooperation of children with social skills and appropriate choice of games. The main goal is to create a project that includes games to develop group collaboration. This project was realized in kindergarten in Olomouc. The evaluation was carried out on the basis of self-reflection and feedback from another teacher.

Keywords: child cooperation, social skills, children's education

Zde je místo pro případné poděkování, popř. motto, úryvky knih atp.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 POJEM SPOLUPRÁCE	12
1.1 ÚSPĚŠNÁ SPOLUPRÁCE V MATEŘSKÉ ŠKOLE.....	12
1.2 KOLEKTIV	14
1.3 PROBLÉMY A KONFLIKTY DĚTÍ V KOLEKTIVU	16
1.4 PROSTŘEDÍ MATEŘSKÉ ŠKOLY	19
2 SOCIÁLNÍ DOVEDNOSTI V SOUVISLOSTI SE SPOLUPRACÍ DĚTÍ	22
2.1 KOMUNIKACE	22
2.2 KOOPERACE	23
2.3 VYJEDNÁVÁNÍ.....	24
3 ŘÍZENÉ ČINNOSTI V MATEŘSKÉ ŠKOLE	25
3.1 NEŽ ZAČNEME S HRAMI PRO ROZVOJ SKUPINOVÉ SPOLUPRÁCE.....	26
3.2 CÍLE HRY	26
3.3 SPOLUVYTVÁŘENÍ PRAVIDEL	27
3.4 SPOLUPRÁCE A RIVALITA PŘI HŘE	28
II PRAKTICKÁ ČÁST	29
4 TYP APLIKACE	30
4.1 CÍL PROJEKTU	30
4.2 PODMÍNKY PROJEKTU	30
4.3 HARMONOGRAM PROJEKTU	30
4.4 CHARAKTERISTIKA DĚTÍ	31
5 REALIZACE VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU	39
5.1 NAJDI SE	39
5.2 CIRKUS.....	41
5.3 NÁŠ KAMARÁD	43
5.4 NEPOSEDNÉ BOTY NOVINOVÝ PAPÍR, PROVÁZEK NEBO TKANIČKA, HUDBA.	45
5.5 ŠNEČÍ ULITA	46
5.6 HLEDEJ PUZZLE.....	47
5.7 POHÁDKY	48
5.8 PŘECHOD POTOKA	49
5.9 NA ŽRALOKY	51
5.10 LESNÍ PŘEKÁŽKOVANÁ.....	52

5.11	ŽIVÝ ŘETĚZEC	53
5.12	HUDEBNÍ SKUPINA	54
6	EVALUACE PROJEKTU	55
6.1	VLASTNÍ REFLEXE	55
6.2	HODNOCENÍ PROJEKTU UČITELKOU	56
7	DOPORUČENÍ PRO BUDOUCÍ PRAXI.....	61
	ZÁVĚR	62
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	63
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	65
	SEZNAM OBRÁZKŮ	66
	SEZNAM TABULEK.....	67
	SEZNAM PŘÍLOH.....	68

ÚVOD

Ve své bakalářské práci se zabývám využitím spolupráce dětí při řízených činnostech v mateřské škole. Téma jsem si zvolila z důvodu krátkého působení v praxi jako učitelka, čímž jsem se chtěla o tématu více dozvědět, a především vyzkoušet své teoretické vědomosti i přímo v praxi.

První část mé bakalářské práce obsahuje základní terminologii v oblasti spolupráce a také konfliktů a jejich předcházení a řešení. V další části se zaměřuji na sociální dovednosti v souvislosti se spoluprací dětí, a ve finále teoretické části jsem vylíčila řízené činnosti v mateřské škole a také doporučení předtím, než začneme s hrami na rozvoj skupinové spolupráce.

Cílem mé bakalářské práce bylo navrhnout, realizovat a ověřit projekt na rozvoj spolupráce dětí při řízených činnostech v mateřské škole, který jsem nazvala „Bez pravidel se žít nedá“. Tento projekt je určený pro děti od 2-5 let a je aplikovaný v mateřské škole v Olomouci, ve které pracuji druhým rokem jako učitelka. Projekt obsahuje sadu dvanácti her, které jsou zaměřeny na rozvoj skupinové spolupráce a byl realizován v říjnu, listopadu a prosinci roku 2019. Z důvodu aplikace projektu ve třídě věkově smíšených dětí jsem si mohla dovolit i náročnější hry, kdy jsem předpokládala, že spolupráce bude probíhat i formou pomoci od strašících dětí. Zvolené hry jsem vybrala na základě toho, aby každá hra byla zaměřená na rozvoj dítěte ve více vzdělávacích oblastech. Zajímavostí v mé praktické části může být vytvoření skupin, kdy jsem se snažila u každé hry vytvořit skupinu jiným způsobem, a také spoluvytváření pravidel obsažených v jednotlivých hrách, kdy měly děti možnost se samy podílet na vytváření pravidel.

Po realizaci jsem projekt evaluovala na základě vlastní reflexe a zpětné vazby paní učitelky, která byla během celého projektu přítomna a nápomocna.

Doufám, že tato vybraná sada her, která je v projektu obsažena bude přínosem pro další praxi v mateřských školách, protože samotná spolupráce je pro život důležitou součástí.

I. **TEORETICKÁ ČÁST**

1 POJEM SPOLUPRÁCE

V současnosti se se spoluprací setkáváme mnohokrát. V mateřské škole si spolu děti denně hrají, komunikují, pracují, ale také doma, v kroužku, nebo dětském koutku může dojít k určité spolupráci dětí, kde ji považujeme za přirozenou schopnost, kterou je třeba rozvíjet. Spolupráci lze definovat či charakterizovat jako kolektivní práci, kdy dvě či více osob pracují společně. Ve spousty případech se ale setkáváme se zaměňováním těchto dvou pojmů, načež v našem povolání spolupráci i kooperaci můžeme chápat tak, že obojí znamená, že dvě či více osob pracují na určité činnosti, kdy společně své úsilí směřují jedním směrem a jdou si společně za jedním zvoleným cílem (Hermonchová a Vaňková, 2014).

Pro spolupráci je důležité vytvořit skupinu tak, aby podporovala aktivitu všech členů skupiny. Z toho důvodu je tvorba skupin důležitou oblastí skupinového vyučování. Autoři mnoha výzkumů dokazují, že právě skupinové vyučování je pro žáky přirozené a napomáhá přirozenému jednání (Petlák, 2004).

Se skupinovým vyučováním úzce souvisí kooperativní vyučování. J. Skalková uvádí, že „*pojmem kooperativní vyučování není možné ztotožňovat se skupinovým vyučováním*“ (Skalková 1999, podle Petlák, 2004, s. 256). Rozdíl mezi skupinovým a kooperativním vyučováním tkví převážně jen v didaktických a komunikačních aspektech, a z toho důvodu se v mateřské škole skupinové a kooperativní vyučování lze považovat za totožné.

Podstatou při spolupráci nebo skupinového vyučování je vytvořit dobře pracující tým, jehož klíčovou funkcí je stanovení si společného cíle, kterého se spolu snaží dosáhnout. Pomocí motivace lze každého člena individuálně povzbuzovat, což vede právě k úspěšnému dosažení cíle.

1.1 Úspěšná spolupráce v mateřské škole

K usnadnění spolupráce napomáhají faktory, které vymyslely společně pan K. Siegrist a pan S. Belza. Můžeme je znát jako tzv. desatero zlatých pravidel (Hermonchová a Vaňková, 2014).

Faktory, které napomáhají k úspěšné kooperaci či spolupráci:

- a) *-Adekvátní velikost skupiny (přiměřený počet osob)*
- b) *-Důkladné vysvětlení problému i cíle*
- c) *-Tvůrčí metody hledání řešení*
- d) *-Účinné metody ověřování řešení*
- e) *-Rozhodování všech členů skupiny*
- f) *-Efektivní metody realizace dohodnutých závěrů*

- g) *-Jasně určení odpovědnosti každého jednotlivce*
- h) *-Demokratický styl řízení vedoucího skupiny*
- i) *- Respekt a snaha podporovat názory všech členů skupiny*
- j) *-Každý člen skupiny má možnost přispět k dosažení cíle, ale má odpovědnost sám za sebe* (Hermonchová a Vaňková, 2014, s. 38).

Podle mnoha autorů stojí efektivní skupinová spolupráce na čtyřech předpokladech. Prvním předpokladem efektivní spolupráce je vzájemná akceptace jednotlivých členů skupiny. Dále bych zmínila také toleranci, která hraje důležitou roli zejména při respektování názorů dalších členů skupiny. Nedílnou součástí efektivní spolupráce je otevřená komunikace mezi členy skupiny a schopnost respektovat názory všech členů. (Hermonchová a Vaňková, 2014).

Při kooperaci či spolupráci se také rozlišují tři strategie:

1. *Poražený- (obě strany ztrácejí)*
2. *Vítěz-poražený (jedna strana získává na úkor druhé, vede zde konkurenční uvažování, které je v rozporu se spoluprací)*
3. *Vítěz -vítěz tzv. win-win situace (o rozdílných zájmech a názorech se diskutuje, tento přístup vede k trvalým výsledkům)* (Hermonchová a Vaňková, 2014, s.38).

V mateřské škole je úspěšná spolupráce výsledkem dětí i pedagoga, který je tam nápomocný a snaží se děti vést k respektu druhých dětí, snaží se skupinu motivovat a zdůrazňovat jejich cíl. Mezi důležité předpoklady úspěšné spolupráce bych ještě zařadila velikost a věkovou kategorii skupiny.

Práce s heterogenní skupinou dětí je pro děti i učitele přínosná (Kotátková, 2005). V heterogenní neboli smíšené třídě může učitel využít příležitosti, kdy zapojí starší děti více do organizace a práce s mladšími dětmi. Starší děti mají možnost něco předat a naučit mladší děti, kteří je vnímají jako vzor. Ve věkově smíšené třídě je nutné, aby byla třída dostatečně vybavena jak pro mladší, tak i starší děti (Kotátková, 2005). Děti by měly mít ke svému rozvoji možnost využívat pomůcky či hračky podle jejich přiměřenému věku. Co se týče samotné heterogenní třídy je dobré, když je třída věkově přibližně vyvážená. Je lepší, když je ve třídě dostatek starších i mladších dětí a dostatek chlapců i děvčat, což napomáhá k úspěšné spolupráci. Jestliže dítě neuspěje při práci ve skupině či jiné hře se svými vrstevníky, může ho uspokojit hrát s mladšími dětmi, kdy má větší pravděpodobnost úspěšnosti (Kotátková, 2005).

Práce s homogenní neboli věkově stejnorodou skupinou dětí má také svoje výhody. V stejnorodé skupině má učitel možnost se naplno věnovat pouze rozvoji pro jednu určitou věkovou skupinu. Z důvodu špatného uplatnění s vrstevníky se někdy v homogenní třídě

objevuje šikana. Říčan (2015) uvádí, že šikana není občasné praní se a hádky přibližně stejně fyzicky vybavených soupeřů. Právě v mateřské škole se šikana objevuje velmi zřídka. Ve stejnorodé skupině dětí předškolního věku se spíše objevují pouze hádky, soutěživost nebo jiné neshody.

Podle několika výzkumů je nejvhodnějším počtem kolem pěti dětí ve skupině. Každý člen ve skupině by měl mít možnost přispět a podílet se práci. V mateřské škole je to většinou pedagog, kdo děti rozděluje nebo pobízí k vytvoření skupiny. Petlák (2004) uvádí, že neformální vytvoření skupiny, tj. bez zásahu učitele může být také velice progresivní.

1.2 Kolektiv

Koncept kolektiv obecně znamená skupinu lidí, osob, členů, kteří spolu pracují na konkrétních úkolech, postupech, či překážkách, aby dosáhli společného cíle. Za kolektiv považujeme partu osob, kde převládá přátelská atmosféra (Hermonchová a Vaňková, 2014). Je důležité, aby členové byli schopni spolupracovat, doplňovat se, umět si poradit a pomáhat si. Nicméně za kolektiv také považujeme i skupinu osob, kteří ne vždy pracují na společném cíli, a kde nepřevládá úplná harmonie týmu.

Je to skupina osob, která se pravidelně setkává ve stejný čas na stejném místě (Horváthová, P. (2008). Ve skupině jsou individuální osobnosti s různými typy povahy, a tak existují různé kolektivy, které mají několik shodných i rozdílných cílů a zájmů. Co se týče kolektivu dětí, nejčastěji se vyskytují jako třídní kolektivy jak na základních, tak i v mateřských školách.

Typy třídních kolektivů se dělí dle stádia vývoje, většinou dle toho, jak vznikly. Mezi tyto typy patří například nový kolektiv, který vznikne při příchodu do prvních tříd, poté kolektiv minulosti, ve kterém se slučují více skupin například z jiných tříd. Dalším typem kolektivu je například kolektiv pozitivně vyladěný, který se považuje za stálý a fungující s delší společnou minulostí a zážitky. Následující třída bez sounáležitosti, kde jsou převážně sólisté, kteří nejraději jedou samy za sebe než za tým či kolektiv. A poslední typ je kolektiv s negativními normami, kde jsou ve skupině rozděleny role vůdců a pravidel, podle kterých se celý kolektiv řídí a pracuje (Hermonchová a Vaňková, 2014).

V každé třídě se klima třídy vytváří individuálně. Je třeba, aby učitel podporoval kolektiv jako celek a snažil se, aby všichni ve skupině měli zájem přispět k dosažení určitého cíle, bez ohledu na to, zda ve skupině převládá přátelství či nepřátelství, naopak by měl učitel dbát na to, a snažit se vytvářet skupiny tak, aby kolektiv či skupina byla vyvážená ve všech směrech

Dle mého názoru je důležité vysvětlit pojem tým, který se spoluprací a kolektivem úzce souvisí. Tým je skupina osob nebo členů, kteří spolu pracují, mají stejný zvolený cíl, k jehož dosažení se potřebují navzájem (Horváthová, P. 2008). Rozdíl mezi týmem a skupinou je v počtu členů, úrovni schopností a připravenosti členů. Skupina může být buď malá nebo velká, načež tým má spíše kolem pěti až devíti členů, kteří spolupracují. Při spolupráci je důležitá vzájemná důvěra členů, bez které by skupina nefungovala

Dětská skupina může vzniknout pomocí stejného bydliště, školy, kroužku nebo třeba rodiny. Skupina vznikající pomocí stejného bydliště bývá většinou různorodá, načež skupina, která vzniká třeba na základní škole je spíše stejnorodá (Šedřová, Švaříček., Šalamounová 2012). Dětská skupina napomáhá ke spolupráci dětí buď stejného věku nebo věku různého. Děti se setkávají v pravidelných časových intervalech.

Skupina dětí smíšeného věku je výhodná v tom, že starší děti mohou pomoci dětem mladším, dokážou je ochraňovat, podpořit, poradit jim, nebo popřípadě se o ně postarat. Pro starší děti je v této skupině snazší uspět než třeba ve skupině dětí stejného věku. Pro mladší děti to naopak může být přínosem v tom, že mohou pozorovat a napodobovat starší děti nebo je vnímat jako své vzory při určitých činnostech, dovednostech nebo hrách.

Skupina dětí stejného věku může vést ke stereotypu, kdy se děti můžou méně snažit, mohou působit více flegmaticky, nemusí mít takové zapálení pro aktivitu, nebo může docházet k větší pravděpodobnosti nějakého konfliktu. Je pravděpodobné, že děti, setkávající se poměrně častěji můžou mít k sobě větší troufalost, můžou se více hádat, nebo se snažit mnohem více prosadit.

„Ukazuje se, že pro volnou, ale i řízenou hru je věkově smíšená skupina velmi přínosná v oblasti kognitivního, sociálního i pohybového rozvoje. Prostor pro hru je v takové skupině inspirativní pro přirozené učení v širokém spektru podnětů, které nabízí různá zkušenostní a dovednostní vybavenost jednotlivých dětí. Tato skupina je i sociálně přínosná pro své členy, protože lépe stimuluje lidskou společnost a dovoluje dětem vyzkoušet si ohleduplnost a pomoc, ale i dovednost někoho vést a být jím uznáván“ (Koťátková 2005, s. 50).

Role ve skupině mateřské školy

V předškolních zařízeních je počet dětí ve třídě většinou kolem dvaceti čtyř dětí. Proto jsou skupiny nejčastěji tvořeny s největším počtem kolem dvanácti dětí, kteří spolu ve skupině pracují. Je lepší, když se děti znají, rozumí si, dokážou spolu bez problémově komunikovat a pracovat spolu.

V každém kolektivu se ale najdou různé typy chování a povahy, které směřují k tomu, aby jedinec přijal nějaké postavení ve skupině. „*Kratochvíl se zabývá rozčleněním rolí ve skupině a užívá Schindlerovo dělení*“ (Kratochvíl 1995, podle Koťátková, 2014 s.148).

V Schindlerově dělení je vytyčena na první příčce role vůdce nebo „alfa“, která má za úkol skupinu vést, aktivizovat, pomáhat a podporovat ji (Koťátková, 2014). Roli vůdce by měl zastávat jedinec, který vyniká v určitých oblastech, měl by být rád nadřazený nad ostatními a měl by mít schopnost vést tým k určitému cíli. Druhým postavením v příčce je role „beta“ (Koťátková, 2014). Tento člen by měl mít spoustu dovedností a vědomostí, a v kolektivu by měl být neutrální osobou. Roli „gama“ by měl zastávat člen, který je schopný se ostatním podřídit. Poslední rolí ve skupině by měla být role „omega.“ Tuto roli by měla zastávat osoba, která má často své osobní pohledy na věc, má své jiné myšlení, představu o společném plnění úkolů nebo překonávání překážek (Koťátková, 2014).

Soužití dětí a jejich spolupráci zásadně ovlivňují zmíněné role ve skupině. Dokonce je možné výskyt i několika stejných rolí v jedné určité skupině, kdy se ve skupině mohou ocitnout například tři role vůdců. Tudíž je možné, že to může mít zásadní vliv na úspěšnou spolupráci, z důvodu větší pravděpodobnosti konfliktů, problémů či nějakých neshod. Členové skupiny by si měli hned na začátku uvědomit, jaké postavení ve skupině zastávají a podle toho se také projevovat. Například vůdce by měl vést skupinu, mít konečné slovo a ostatní členové by ho měli respektovat.

V mateřské škole by to měla být paní učitelka, která rozdělí role ve skupině právě z toho důvodu, aby předešla předčasným konfliktům a hádkám. Starší děti předškolního věku už třeba mohou zkoušet rozdělovat si role či úkoly samy, a tím procvičovat schopnost se domluvit mezi sebou a s ostatními dětmi, se kterými v kolektivu spolupracují.

1.3 PROBLÉMY A KONFLIKTY DĚTÍ V KOLEKTIVU

Nejčastějším problémem ve skupině dětí je především snaha o to, se prosadit v kolektivu (Hermochová a Vaňková, 2014). V rámci skupiny často děti spolupracují s ostatními členy skupiny, i když k nim třeba nemají žádný kamarádský vztah, což pro děti není vůbec snadné, ale zároveň je to nutné. V životě se setkáváme s různými lidmi, kteří nám zkrátka nejsou sympatičtí nebo si s nimi nerozumíme, a musíme s nimi v rámci slušného chování nějakým způsobem komunikovat či spolupracovat.

V dnešní době děti žijí ve společnosti, kde neustále musí někomu dokazovat, že jsou mnohem lepší, chytřejší, šikovnější, rychlejší a silnější než ostatní vrstevníci. V tomto

případě ale nestačí k dosažení společného cíle zadat projekt, na kterém se mají děti společně podílet a očekávat, že všichni budou spolupracovat. Je nutné děti správně motivovat a napomáhat jim, aby si uvědomovaly, že k dosažení cíle je důležitým krokem právě fungující kolektiv (Hermonchová a Vaňková, 2014).

Ve společnosti mají děti problém spolu trávit volný čas, hrát si spolu natož spolupracovat. Často ve skupině dochází k hádkám, problémům, nespokojenosti, neumí se domluvit, a dohodnout, což také radíme ke správným postupům tmelení a posilování kolektivu. Právě ze zkušeností děti reagují a vystupují. Je nutné, aby děti tuto možnost spolupráce vůbec měly a zkoušely spolupracovat i s někým jiným než pouze se svými kamarády.

Mnohem lépe se pracuje v kolektivu, kde má dítě své blízké kamarády, se kterými si rozumí. U mladších dětí je to ale rozdílné. Na rozdíl od starších dětí, kdy mají možnost výběru, u mladších dětí vytváříme a snažíme se vytvořit kamarádství my samy tak, aby došlo ke spolupráci. A proto je třeba u dětí probouzet a rozvíjet týmového ducha, schopnost ztotožnění se s kolektivem, schopnost se dohodnout, schopnost umět ustoupit či udělat kompromis již od útlého věku.

Problém dětského soužití při spolupráci

„V současné psychologii se čím dál víc pozornosti věnuje otázce aktivity jako procesu, který má zásadní význam pro lidský život a rozvoj jeho psychiky.

Terminologii aktivity definuje T. Tomaszewski tímto způsobem: Aktivita je proces zaměřený na dosažení výsledku, jehož struktura je vyhovující pro dané podmínky do té míry, aby dosažený výsledek byl trvalý“ (Dudžiňská, 1970 s.7).

Činnosti se od sebe liší především výsledky. Výsledek hry je jiný než například výsledek práce. Z toho důvodu autor činnosti klasifikuje takto:

Mezi nejzásadnější činnosti se řadí ty, které mají vliv na prostředí určitého subjektu, a také se zabývají vlivem druhých osob. Do druhé skupiny zařazuje autor činnosti, které se zabývají pouze samotným určitým subjektem. A do poslední kategorie, spadají aktivity, které se zabývají přístupem mezi daným subjektem a životem kolem něho.

Každá aktivita, je organizovaná a postupuje k docílení daného výsledku. Situace, kdy nastává změna v průběhu docílení určitého výsledku pan Tomaszewski nazývá, že jsou dosahující určitých obtíží a konfliktů (Dudžiňská, 1970).

V tom případě lze hovořit o narušení realizace aktivit, kdy se osoby snaží docílit určitého cíle. Dále také uvádí, že soužití a spolupráce dětí potřebuje harmonii a souzvuk činností

k tomu, aby skupina dokázala úspěšně spolupracovat a dosáhla tak určitých výsledků. Chybí-li ve skupině porozumění, aktivity nedokážou fungovat dle stability (Dudžiňská, 1970).

Aktivity a činnosti dětí vychází z jejich potřeb, kdy mají tendenci, ve skupině prosadit svůj nápad či aktivitu, aby došly ke svému cíli a uspokojily tím své potřeby. Jan Szczepański kategorizuje lidské potřeby do čtyř skupin, kde do první skupiny spadají procesy, kdy se skupina vyskytne v neznámé či jiné situaci, ve které nefunguje dosavadní postup činností a aktivit, které by je uspokojovaly, a je nutné, změnit typ chování. Další typem jsou procesy, kdy jsou ve skupině sjednané činnosti a aktivity směřující ke společnému cíli. Dále procesy soutěžení, kde je nejdůležitější předběhnout ostatní, a tím nejrychleji dojít k cíli či výsledkům sám za sebe, z čehož vyplývá, že tomto případě většinou vzniká nějaký problém či konflikt. Do poslední skupiny autor řadí konflikty, které vznikají odlišností postupů činností nebo aktivit, které vedou k danému cíli (Dudžiňská, 1970).

Rozebíráme-li soužití dětí ve skupině, můžeme říct, že tu dochází ke všem průběhům, které zmínil pan Szczepański, kdy všechny zmíněné procesy vedou ke konfliktům. **Nejčastějším konfliktem je především rozdělení rolí ve skupině, které způsobují konflikty jak u jedince, tak i mezi dětmi ve skupině.** K častým konfliktům také dochází tehdy, když narazí během dosahování určitého cíle na nějaký problém či zádrhel, který je nutné k pokračování vyřešit. Mnohdy se v právě v této situaci stává, že se dítě snaží problém vyřešit v rozporu s ostatními jedinci ve skupině, a proto dochází k neshodám, hádkám, v některých případech i k násilí nebo jinému projevu ublížení.

Problematikou soužití dětí ve skupině se ve svém výzkumu zabýval pan Stefan Baley. Dle výzkumu došel k tomu, že k nejčastějšími konfliktům ve skupině dochází z důvodu egocentrismu dítěte (Dudžiňská, 1970). Například dítě nechce svoji hračku půjčit jinému kamarádovi nebo vezme hračku kamarádovi, protože ji chce mít pro sebe.

Z dalšího zjištění výzkumu vyplývá, že při konfliktu ve skupině děti nemusí dojít k neshodám pokaždé z násilných a agresivních sklonů, ale pouze z toho, že děti mají tendenci zkoušet (Dudžiňská, 1970). Například že dítě chce zkusit, jak na něco bude reagovat jiný jedinec ve skupině.

Dalším autorem, který se také zabýval problematikou soužití dětí ve skupině je pan Artie Lewicki, podle jehož názoru způsob chování má pouze dva typy. Do prvního typu způsobu chování řadí chování agresivní a násilné. Druhý typ je opak, kdy tam autor řadí chování plaché, kdy se dítě bojí a spíše se distancuje (Dudžiňská, 1970). U mladších dětí je menší

potíž se vyvarovat konfliktu na rozdíl od dětí na základní škole, kde jsou děti starší a už tam tolik neprobíhá zásah ze strany dospělé osoby jako třeba v předškolním zařízení.

Jak už jsem zmínila nejčastější příčiny konfliktů u dětí v předškolním věku, konflikt z důvodu vlastnictví probíhá i u dětí staršího věku, kdy už se přidávají i konflikty ve skupině z důvodu rozdělení rolí ve skupině, kdy chce dítě roli vůdce. U dětí mladšího školního věku je časté, že se děti neshodnou, pohádají se, žalují na sebe, ale za chvíli jsou schopni spolu normálně fungovat, hrát si, i zcela bez problémů pracovat ve skupině.

Předcházení dětských konfliktů

Dle mnoha výzkumů jsou konflikty a neshody dětí velkou bariérou příjemného a kamarádského prostředí při spolupráci dětí, a dále také zpomalují rozvíjení dětí v oblasti společensko-morální stránky dětského vývoje. Současně také provedené výzkumy stvrdily, že se v mateřských školách nevyskytuje vztek a nepřátelství na dlouhou dobu, ale je pouze chvilkovou záležitostí (Dudžiňská, 1970).

V momentě, kdy chceme docílit těchto výsledků u dětí předškolního věku, pedagog by měl umět dobře odhadnout jak neshodu, která vedla k nedorozumění či neshodám tak i ostatní členy ve skupině. Také je potřeba, aby pedagog správně odhadl styl chování všech jedinců ve skupině a pozoroval individuální reakce každého dítěte. Poté by se měl snažit odhadnout situace, které dítě negativně ovlivňuje a snažit se jim předcházet.

U předcházení konfliktů je třeba zmínit vliv prostředí, podmínky, atmosféry hračky, pomůcky, které na děti také působí a mají vliv na vzniku neshod. Čím více je v mateřské škole hraček, pomůcek, atributů, tím více je pravděpodobné, že mezi dětmi dojde k nějakému konfliktu. Neznamena to však, že by v mateřských školách měly chybět hračky či jiné pomůcky.

Celkově ale nelze úplně mluvit o předcházení neshod či konfliktů. Spíše je vhodné se věnovat určitým situacím nebo problémům, které ve skupině nastanou. Ne vždy totiž je úplně jednoduché situace odhadnout a snažit se děti vést k vyřešení.

1.4 Prostředí mateřské školy

Ať je to třída, herna, tělocvična, kroužek, klubovna či prostředí, kde se dítě vyskytuje v každodenním životě, každá z nich má jiné možnosti, třebaže ne každé prostředí je takové, že se tam dítě cítí příjemně, bezpečně či pohodlně. Například je nutné odlišovat prostředí třídy, kde dítě vyplňuje pracovní listy a herna, kde si obvykle hraje se svými oblíbenými

hračkami a kamarády. V prostředí třídy se nemusí cítit tak uvolněně a spokojeně jako v prostředí herny, což znamená, že má prostředí zásadní vliv i na spolupráci dětí. V prostředí, kde se dítě cítí dobře, se mu bude mnohem lépe spolupracovat s ostatními dětmi.

Důležitou roli v prostředí tvoří vybavení místnosti (Hermonchová a Vaňková, 2014). Místnosti s vybavením kuchyňky, gauče, postele apod. v dětech evokuje prostředí domova a přirozeně začínají námětové hry na rodinu, na kamarády, princezny, kadeřnice, doktory apod. Při spolupráci dětí je vybavení místnosti důležité. Každá skupina by měla mít možnost svého osobního prostoru a svých pomůcek potřebných k práci.

Co se týče barev jsou také velmi důležité. V prostředí mateřských škol či je třeba, aby děti obklopovaly veselé a klidné barvy. Děti se potom cítí mnohem lépe, než kdyby měly odpočívat v místnosti, kde jsou tmavé a agresivní barvy. Je třeba do každé místnosti zvolit barvu tak, aby byla pro činnost dětí v dané místnosti vhodná.

Další důležitou roli v prostředí tvoří pomůcky (Hermonchová a Vaňková, 2014). Nepatří sem nejen výtvarné pomůcky, ale také různé atributy, hračky, hry a další. Je prokázáno, že místnost s větším množstvím vybavením a pomůckami působí na dítě mnohem příjemněji a útulněji. Na dospělého člověka však může působit méně uklizené a uspořádané. V této situaci děti mají možnost rozvíjet fantazii. Prostředí ovlivňuje naše chování tím, jak se v něm cítíme a třeba i to, jak se chováme a reagujeme na ostatní v místnosti, tudíž se jinak chováme ve škole, doma, v práci či třeba na koncertě.

Prostředí mateřské školy má pro dítě významnou hodnotu. Vstup dítěte do mateřské školy znamená pro dítě první adaptační zkušenosti s vnějším sociálním prostředím, kde dítě tráví převážně velkou část dne (Kořátková, 2014). Pro dítě je to velká změna v tom, že se najednou musí odloučit od rodiny, převážně matky, musí začít respektovat určitá pravidla, které jsou v dané mateřské škole nastavena, setkává se s dalšími vrstevníky a novými pedagogy, kteří mu jsou nápomocni během celého pobytu v MŠ, a musí se přizpůsobit novým podmínkám. Dítě najednou musí začít komunikovat s novými lidmi, vyjadřovat své pocity, nálady a hlavně potřeby.

V momentě, kdy dítě přichází po prázdninách do stejné mateřské školy, kde se stýká se stejnými učitelkami je situace zcela jednodušší, než když dítě přijde do mateřské školy úplně poprvé. Z výzkumů je prokázáno, že dítě, které již do mateřské školy chodilo se začne adaptovat a začleňovat do kolektivu mateřské školy prostřednictvím jiných dětí (Kořátková, 2014). Na rozdíl od nových dětí, vstupující do mateřské školy nově, jejich adaptace a začleňování bude probíhat prostřednictvím paní učitelek. Ty se snaží adaptaci všem usnadnit, snažit se děti podporovat, pomáhat jim, chválit je, ale i snažit se je učit odhadnout,

co je vhodné a co naopak ne. Dále se snaží ho zabavit, vymýšlet různé činnosti a aktivity, ale i mu dávat pocit bezpečí, lásky, a všechno to co potřebuje k tomu, aby se cítil dobře a nebyl smutný z odloučení od rodičů. Je samozřejmé, že při adaptaci dítěte v mateřské škole, by se měli zapojit i rodiče dětí, kteří nastoupili do předškolního vzdělávání, protože spolupráce rodičů s mateřskou školou hraje velkou roli při vzdělávání a výchově dítěte.

„Skupinové prostředí je ovlivňováno všemi jejími členy, a tak učitelky i společná pravidla soužití ve třídě jsou ovlivňována potřebami každého dítěte a celou skupinovou dynamikou“
(Kotátková, 2014, s. 125).

2 SOCIÁLNÍ DOVEDNOSTI V SOUVISLOSTI SE SPOLUPRACÍ DĚTÍ

Podle Hartla, Hartlové (2015) se sociální dovednost skládá z celé řady dílčích dovedností. Mezi ně patří schopnost navázat a udržet kontakt, účinně se dorozumívat, vyslechnout druhé, vyjádřit své pocity, dokázat se přizpůsobit a respektovat ostatní.

Do skupiny sociálních dovedností řadíme šest oblastí:

-Komunikaci

-Přiměřené reagování na nové situace

-Adaptace na nové prostředí

-Porozumění vlastním pocitům a sebeovládání

-Porozumění emocím a chování druhých lidí

-Objektivní sebepojetí a sebehodnocení

(Bednářová, Šmardová, 2011, s.55).

Sociální dovednosti rozvíjející se při aktivitách v mateřské škole, které podporují spolupráci dětí, jsou komunikace, kooperace a vyjednávání.

2.1 Komunikace

„Předávání a výměna informací o mluvení, psaní nebo použití jiného média, odesílání nebo přijímání informací, propojení lidí nebo míst“ (Havigerová, 2013).

„Komunikovat: sdílet nebo vyměňovat informace, zprávy nebo myšlenky, rozšiřovat nebo předávat (informace, zprávy nebo myšlenky): sdílet nebo předat (emoce nebo pocit) nonverbálním způsobem: dokázat předávat myšlenky nebo chápat myšlenky jiných, možnost sdílet a vzájemně pochopit myšlenky a pocity“ (Havigerová, 2013).

Komunikace je velmi důležitou součástí v životě každého z nás a vyskytuje se již v prenatálním období dítěte. Je to prostředek dorozumívání se mezi lidmi a pomocí ní, lze vyjádřit své pocity, nálady, potřeby jak verbálně, tak i neverbálně. V mateřské škole je komunikace jednou z nejdůležitějších sociálních dovedností. Při vstupu dítěte do mateřské školy dítě začíná komunikovat s novými dětmi i dospělými. Dítě by mělo umět vyjádřit své potřeby, mělo by umět říci o to, co chce či nechce, mělo by umět vyjádřit co se mu líbí nebo naopak je mu nepříjemné, mělo by se umět podělit s ostatními dětmi o hračky, dále vyjádřit svůj názor nebo také poprosit a poděkovat.

Je definováno několik komunikačních forem:

- Verbální komunikační forma-podstatou je forma řeči v mluvené či psané podobě. V oblasti spolupráce spolu děti komunikují a domlouvají se prostřednictvím mluvené řeči.
- Neverbální komunikační forma-základem je mimoslovní komunikace. Do této skupiny řadíme gesta, mimiku, haptiku, oční kontakt či třeba celkový postoj těla. To, jak se dítě tváří nám může napovědět co si o dané věci vlastně myslí, nebo zda se mu to líbí či nelíbí.
- Komunikace činem-komunikace prostřednictvím činů. Děti se často dorozumívají pomocí činů nebo je také používají k reakci na určitý podnět. Například ve skupině může dojít k neshodám, dítě zareaguje na něco bouchnutím druhého člena skupiny bez toho, aniž by něco řekl.

V oblasti spolupráce lze komunikaci zmínit jako nejpodstatnější dovednost. Při skupinové spolupráci je důležité, aby děti komunikovaly, protože právě nesprávné předávání informací vede ke špatné spolupráci. Je nutné, aby se děti uměly domluvit, rozdělit si úkoly, pomoci si nebo poradit si. Ve skupině je důležité, aby děti uměly vyjádřit svůj názor, uměly se na něco zeptat nebo také na něco odpovědět. Dále je nezbytné, aby děti dokázaly přesně a rychle přijmout či předat informace, což je krajním základem pro úspěšnou spolupráci.

V rámci skupiny je třeba zmínit pojem konformismus, což znamená přizpůsobení se skupině (Havigerová, 2013). Jedinec se přidá k názorům, které ve skupině převládají bez toho, aniž by projevil svůj vlastní názor. Konformismus je výhodnější z důvodu toho, že má moc předejít určitým konfliktům či neshodám. Existuje také antikonformismus, který je opakem konformismu (Havigerová, 2013). Jedinec se řídí pouze podle svého vlastního názoru, což často vede k hádkám ve skupině. Komunikace je při spolupráci klíčová stejně jako v oblasti konfliktů a jejich řešení.

2.2 Kooperace

„Podle Charona kooperace znamená, že lidé komunikují, účastní se situací, vzájemně na sebe reagují, pohlíží na sebe jako na důležité účastníky jednání, obvykle souhlasí s tím, co je v jejich prostředí důležité a dosahují společných nebo komplementárních cílů“ (Znebežánek, 2013, s. 97).

V oblasti spolupráce je podstatou kooperace důvěra všech členů. U dětí předškolního věku je zcela přirozené, že děti ještě tolik nerozdělují, zda někomu věří či nevěří. V rámci skupiny hovoříme spíše o tom, zda mají členové důvěru samy v sobě i v ostatních. Je důležité, aby

každý člen skupiny si důvěřoval a věřil tomu, že každý sám za sebe může nějakým způsobem přispět k dosažení cíle. Samozřejmě je také důležité, aby jedinec věřil ostatním členům ve skupině, ale i skupině jako celku. Ve skupině je také důležité racionální jednání skupiny, které je vždy ohrožené individualitou členů.

„Podle myšlenky Etziony není kooperace zcela dobrovolná, ale je často vnucena třetí stranou nebo je institucionalizovaná jako výsledek předchozího uspořádání.

Axelrod tvrdí, že kooperace je sice dobrovolná, ale podporuje neshody či hádky ve skupině. Vzdá-li se li totiž aktér něčeho, může tím zvýhodnit jiného aktéra, což je pro prvního aktéra nevýhodné“ (Znebežánek, 2013, s. 98).

2.3 Vyjednávání

Pojem vyjednávání je ve slovníku definován jako postarání se o to, aby někdo něčeho docílil, došel k tomu, dostal něco či něco měl.

Při spolupráci ve skupině je jádrem vyjednávání argumentace, což úzce souvisí s komunikací. Jak bylo zmíněno, ve skupině je nejdůležitější důvěra, bez které by se vyjednávání taktéž neobešlo.

V mateřských školách vyjednávání není tak častou záležitostí. O vyjednávání lze mluvit spíše až u dětí na základní škole, kde už jsou schopné nějakých větších kompromisů či jiných návrhů na řešení.

Co se týče vyjednávání při spolupráci dětí v mateřské škole můžeme mluvit spíše o prosazování jednotlivých názorů. Dítě v předškolním věku má tendenci prosazovat svůj názor či nápad, což často vede k problému ve skupině. Vyjednávání často pobízí ke kompromisu. Ve skupině je důležité, aby každý člen byl spokojený a dobře se mu pracovalo. U dětí předškolního věku je to právě pedagog, který napomáhá dětem k ústupům či návrhu konkrétních kompromisů tak, aby skupina dokázala úspěšně spolupracovat.

3 ŘÍZENÉ ČINNOSTI V MATEŘSKÉ ŠKOLE

Řízené vzdělávací činnosti slouží jako zdroj poznání dětí předškolního věku a poskytují multilaterální východiska (Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007). Řízené činnosti v mateřské škole patří mezi činnosti, které jsou naplánované a vedené pedagogem. Prostřednictvím právě těchto zmíněných činností lze pozorovat u dítěte určité schopnosti či dovednosti podobně jako u spontánních činností. Co se týče řízených činností lze říci, že nabízejí spoustu možností pozorovat projevy dětí v různých oblastech vzdělávání (Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007). Dále poskytují pohotově odhalit či objevit právě to, co potřebujeme. V momentě, kdy má dítě možnost vybrat si z řízené nabídky, může zvolený výběr k něčemu směřovat nebo něco naznačovat. Například si dítě zvolí nějakou jednodušší činnost, protože si je nejistý nebo mu konkrétní zaměřená činnost nejde, anebo danou neoblíbenou činnost dokola zkouší a překonává překážky. V těchto situacích má pedagog možnost pozorovat, jak je dítě trpělivé, vytrvalé nebo jaké zvolí varianty či řešení. Děti můžeme také soustředěněji sledovat prostřednictvím didaktických a řízených her.

Řízenou hrou označujeme jako hru, kterou pedagog dětem vysvětlí a zadá a nějakým způsobem do ní zasahuje nebo na ní má nějaký vliv (Hermonchová a Vaňková, 2014). Například pedagog určí pravidla, nebo role ve skupině. V mateřské škole to bývá především učitel, ale na základní škole to může být klidně i nějaký šikovný žák.

Mezi řízené hry patří především pohybové a hudebně pohybové hry, kde jsou důležité umět přijmout, a dodržovat pravidla, poté si dále všimnout korelace pohybu a sounáležitosti s ostatními, a především přizpůsobovat projevy chování ve spokojenosti všech členů skupiny (Hermonchová a Vaňková, 2014).

Při organizovaných hrách je nutné, aby je pedagog zvolil hry za nějakým určitým účelem a úmyslem. Dále je důležité, aby měl organizaci důkladně promyšlenou a byl připravený. Měl by mít nachystané všechny pomůcky, které k dané činnosti potřebuje a mít jasno v tom, jak je použije. Poté by měl činnost zahájit vhodně zvolenou motivací, která děti nabudí. Je také podstatné, jakou metodu si učitel vybere k ukončení hry. Zda například reflexi nebo nějakým rozhovorem.

Cíle těchto her může mít několik různých záměrů, jako třeba relaxační, motivační, aktivizující nebo vede ke stimulaci a soustředění dětí na určitou činnost (Hermonchová a Vaňková, 2014).

Tyto formy hry děti moc dobře znají, často se opakují, ale i tak je děti mají moc rády, naopak někdy usnadňují to, že učitel nemusí opakovat pravidla, ale při zvolení hry děti ví, co bude následovat a v čem hra spočívá.

3.1 NEŽ ZAČNEME S HRAMI PRO ROZVOJ SKUPINOVÉ SPOLUPRÁCE

Předtím než začneme s hrami a činnostmi na rozvoj skupinové spolupráce v mateřské škole, tak bychom si měli ujasnit, čeho si přejeme dosáhnout (Hermonchová a Vaňková, 2014).

V mnoha případech děti čerpají pouze ze znalostí, ale poté je neumí použít v životě po praktické stránce. Při vstupu dětí na základní školu je nutné, aby se děti začaly učit, jak pracovat ve skupině s někým, s kým si nerozumí nebo ho i třeba neznají, měly by se učit, jak se ve skupině prosadit, nebo jak skupinu dokázat podpořit.

„Kvalitně vedené skupinové hry mohou dětem napomoci rozvíjet emoční inteligenci, zdraví, psychosociální růst a podporují jejich zrání“ (Hermonchová a Vaňková, 2014, s. 42).

Z tohoto důvodu patří hry, jak do mateřských, tak i základních a středních škol, kde jsou individuálně uzpůsobeny věku, situacím a dalším podmínkám. Vhodně připravené činnosti a aktivity mají dopad na vývoj dítěte a také souvisí s uspokojením a zvědavostí dětí. Hry pro rozvoj skupinové spolupráce také předchází šikaně, což je samozřejmě dalším přínosem.

3.2 Cíle hry

Dříve než zvolíme vhodné aktivity či hry je třeba chápat určené cíle, kterých chceme docílit, abychom mohli popřípadě zabránit některým neshodám, překážkám či problémům.

„Hry umožňují učení, jehož centrem je poznávání, objevování, zkoumání“ (Hermonchová a Vaňková, 2014, s. 43).

Cílem her v mateřské škole je především zkouška vzájemného působení dětí, které podporují důležité sociální dovednosti, které děti vyžadují a používají ve skupině i individuálně (Hermonchová a Vaňková, 2014). V MŠ obvykle cíle hry nastavuje pedagog, ale v některých situacích i samotné děti.

Hry napomáhají rozvíjet logiku, sociální dovednosti, paměť, a hlavně celkovou osobnost. Dokonce i pomocí hry, se děti rozptýlí, zabaví, vyřádí a mohou si z ní odnést nové poznatky, dovednosti, zkušenosti i zážitky. Dále mají naučit děti sebereflexe, poslouchat názory ostatních ve skupině, ale i být více otevření a tvořivý.

Mezi cíle hry rozhodně patří i emocionální inteligence dětí, která podporuje, jak spolupráci a kladný vztah k ostatním dětem, tak i celkovou důvěru v pracovním kolektivu.

Je taktéž důležitý i samotný respekt, kterému děti vystavujeme už pouze tím, že je zapojujeme do rozhovorů, dialogů, kdy se zajímáme, a ptáme se jich na věty jako: „Jaký z toho máš pocit?“ „Co si o tom myslíš?“ nebo „Zajímalo tě to?“ (Hermonochová a Vaňková, 2014).

Další cíl spočívá v tom, aby děti dokázaly vnímat potřeby, názory, postoje nebo pocity sebe i ostatních dětí, protože je velmi důležité, aby děti vyjadřovaly své přání. Pedagog by měl dětem pomáhat ke kuráži, z důvodu nebojácnosti, aby se děti nebály vyjádřit svůj vlastní názor, vyjádřit co se jim líbí nebo naopak nelíbí. K dalším cílům patří také nemít strach nebo se nějakým způsobem vypořádat se sebemenším stresem, který v kolektivu mohou pocítit tím, že například nechtějí hrát nějakou určitou hru, k čemuž nám může rozhodně pomoci dialog. Pro děti je celkově důležité, aby se pedagog zajímal o jejich pocity, a ne pouze zdůraznil: „budeš to dělat a hotovo!“ (Hermonochová a Vaňková, 2014). Zajisté má vhodný výběr aktivit a vhodně zvolené cíle značný vliv na hodnotu spolupráce dětí ve skupině.

Při stanovení cílů je nezbytné, aby byly stručně stanovené a vysvětlené a měly by být hlavně pro děti dosažitelné.

3.3 Spoluvytváření pravidel

„Pravidla vnímáme jako jako určitá vymezení, podle kterých se hra řídí, postupuje a podle kterých se hráči chovají. Základním rysem pravidel je dohoda, která může být např. jen aktuálně závazná, protože se vztahuje k průběhu právě realizované hry“ (Kořátková, 2005, s. 26).

V mateřské škole děti pravidla vnímají jako něco, co by se mělo dodržovat. Děti kolem druhého roku ještě nejsou schopné vnímat a dodržet některá pravidla. Po příchodu dítěte do MŠ se pomalu začíná seznamovat, že tam jsou nastavena nějaká pravidla už jen proto, aby tam všechno fungovalo tak jak má. Mezi první pravidla, se kterými se dítě setkává jako první v mateřské škole patří rozhodně desatero pravidel třídy, například hračkové pravidlo, pusinkové pravidlo, stolovací pravidlo a podobně. Postupně se seznamuje s pravidly fungování chodu školky, například že nemůže opustit třídu, aniž by paní učitelce řekl, kam jde.

Při spoluvytváření pravidel děti mají možnost podílet se stanovení si vlastních pravidel. Je třeba aby stanoveným pravidlům samy dostatečně rozuměly a snažily se je dodržovat. Společné spoluvytváření pravidel lze v mateřské škole aplikovat jak na pravidlech chodu

mateřské školy, tak i například hrách nebo dalších činnostech. Co se týče pravidlech chodu zařízení je třeba, aby pedagog dohlížel na splnění všech určených podmínek. V rámci spoluvytváření pravidel her může být pedagog o dost volnější a nechat pravidla na dětech. V rámci spolupráce pedagoga a dětí může spoluvytváření pravidel utužit a upevnit vztahy mezi nimi.

Při skupinové spolupráci spoluvytváření pravidel vede k určité komunikaci, domluvě a důvěře. Při společném podílení se na vytváření pravidel by měl každý člen skupiny přispět a podílet se.

3.4 Spolupráce a rivalita při hře

„Snaha soupeřit nebo s druhým soutěžit se začíná projevovat a rozvíjet již v druhé polovině předškolního věku. Děje se tak průběžně, jak začíná nabývat dětský partner na důležitosti“ (Kořátková, 2005 s. 42).

Dvouleté až čtyřleté děti se zajímají jak o sebe, tak i o druhé, ale v tomto věku děti ještě nemají potřebu s někým soutěžit, spíše tam dochází k hádkám z důvodu hádky o hračku, nicméně tam nedochází k větším neshodám. Ale od pátého roku děti začínají soupeřit a předhánět se, kdo bude lepší, rychlejší, šikovnější apod. V tomto případě je nejdůležitější komunikace, aby se předešlo větším hádkám či konfliktům. Pedagog by se měl do situace soupeření v tomto věku plést, protože děti kvůli soupeření dokážou projevit i agresivitu, proto je nutné, aby situaci korigoval učitel.

Soupeření se více než ve volné hře uplatňuje ve hře, kde jsou nastavená určitá pravidla, protože vítěz má pak větší radost, když dítě nebo tým vyhraje, na rozdíl od volné hry, kde žádná pravidla nastavena nejsou.

„Soupeřivost je tedy určitá vlastnost daná nám vývojově, i když každému v jiné porci. Spolupráce je oproti soupeřivosti dovednost, které se musíme učit. Ve spolupráci dítě uplatňuje a prožívá dominantní i podřízenou. Přemýšlí, jak přispět svým podílem ke společnému výkonu, sděluje své názory, naslouchá druhému, argumentuje a doplňuje. Právě v kooperativní hře se objevují počátky aktivního dialogu. To jsou velmi přínosné komponenty sociálního učení“ (Kořátková, 2005 s. 43).

Spolupráce ve volné hře začíná již v mateřské škole. Nejčastěji probíhá u dětí, které mají sourozence nebo tráví hodně času s jinými dětmi. Učitel by měl spolupráci podporovat už pouze tím, že se o ní bude zmiňovat. Důležité je, aby se nenechal přerušit třeba hlukem, který často v mateřské škole bývá a spolupráci ještě doprovází. Každý ve skupině chce přispět svým nápadem, názorem, řešením a jiné, což právě vede ke hluku při spolupráci.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 TYP APLIKACE

V praktické části představím projekt s názvem Bez pravidel se žít nedá. Projekt je zaměřený na podporu využití spolupráce dětí v mateřské škole v Olomouci, kde měly děti možnost u každé hry se společně podílet na spoluvytváření pravidel před začátkem každé hry. Další náplní projektu je se co nejjednodušeji a možno co nejrychleji adaptovat na nové prostředí a na nové kamarády, aby děti dokázaly navázat kontakt, komunikovat, a hlavně spolupracovat ve skupině.

Nejdůležitější částí tohoto projektu je 12 her, které byly uskutečňovány během měsíců října, listopadu a prosince předchozího roku dle tematických okruhů či daného tematického celku v souladu RVP a ŠVP.

4.1 Cíl projektu

Hlavním cílem projektu je podporovat spolupráci dětí při řízených činnostech v mateřské škole ve věku od 2-5 let.

4.2 Podmínky projektu

Vnitřní

- Nápaditost učitelky
- Zájem dětí
- Podpora vedení

Vnější

- Poskytnutí potřebných pomůcek od jiných tříd

4.3 Harmonogram projektu

Srpen - Září -výběr vhodných aktivit

V měsíci srpnu a září jsem začala vybírat vhodné hry pro děti. Dbala jsem na to, aby zvolené hry byly alespoň trochu netradiční, ale zároveň aby děti dokázaly zabavit a byly pro ně přínosem. Nejtěžší pro mě bylo volit dané hry tak, aby byly vhodné pro děti od 2-5 let. Inspirovala jsem se literaturou zejména knihou „Hry pro rozvoj skupinové spolupráce“ (Hermonchová S., Vaňková J.) a dokumentem ŠVP v dané mateřské škole, a nakonec si vybrala a vytvořila projekt, který obsahuje dvanáct her na podporu spolupráce dětí. Konkrétní hry jsem se snažila připravit tak, aby vždy v daném měsíci byly zaměřené na

rozvoj dítěte v různých vzdělávacích oblastech-Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět.

Říjen-Prosinec -realizace projektu

Pro realizaci projektu jsem si vybrala mateřskou školu v Olomouci, ve které současně pracuji. Výhodou zvoleného pracoviště byla možnost pracovat se třídou, kde jsem děti znala a děti znaly mě, což pro nás bylo mnohem lepší a jednodušší. Hry jsem realizovala v řízených činnostech v souladu s tématem, kdy jsme se projektu věnovali vždy ve čtvrtek každého týdne s výjimkou měsíce prosince, kde jsem z důvodu Vánočních prázdnin hru realizovala i v pondělí. Z důvodu realizace projektu s vlastní třídou jsme projekt bez narušení chodu mateřské školy úspěšně zrealizovali.

Leden -evaluace projektu

Evaluaci jsem uskutečnila formou realizace projektu, kdy jsem si průběžně zaznamenávala své poznámky, a poté je vyhodnocovala. Dále jsem v evaluaci použila zpětnou vazbu paní učitelky, která byla po celou dobu projektu přítomna.

4.4 Charakteristika dětí

Projekt absolvovala třída veverek, ve které je zapsáno 24 dětí heterogenního věku, z toho 11 chlapců a 13 dívek. Nikdo z dětí ve třídě nenosil dioptrické brýle ani žádné jiné zdravotní pomůcky, a také neměl žádné zdravotní potíže nebo speciální vzdělávací potřeby.

Na konci září byly děti seznámeny s projektem. První měsíc děti projekt nějak zvlášť neprožívaly, nevnímaly nebo to pro ně možná nebylo příliš něco jiného než obvykle. Na začátku měsíce listopadu jsem začala pozorovat, že si děti uvědomují, že projekt a aktivity související s projektem probíhají vždy ve čtvrtek, což mě potěšilo. Každý čtvrtek po příchodu dětí do školky, se našel někdo, kdo mi sám od sebe připomněl, že nás ten den čeká projekt a nějaké nové hry. Na to, že většina dětí byla nově příchozích, tak jsem byla velmi překvapená, že celkově na projekt nebo samotné hry děti reagovaly bez problémů, zapojovaly se, neprojevovaly se žádné větší konflikty ani hádky.

Myslím si, že uskutečnění projektu ve třídě s dětmi heterogenního věku byl velice dobrý nápad, protože jsem se mnohokrát setkala i se spoluprací mimo skupiny, kdy starší děti pomáhaly a spolupracovaly s mladšími dětmi, což zcela naplnilo mé cíle. V říjnu se projektu zúčastnilo průměrně 18 dětí, z toho 7 chlapců a 11 dívek. V listopadu se projektu zúčastnilo

průměrně 17 dětí, z toho 6 chlapců a 11 dívek. V prosinci se projektu zúčastnilo průměrně 17 dětí, z toho 7 chlapců a 10 dívek.

Tabulka č. 1 - Přehled her

NÁZEV HRÝ		DARUM REALIZACE
ŘÍJEN		
1.	Najdi se	3.10. 2019
2.	Cirkus	10.10. 2019
3.	Náš kamarád	17.10. 2019
4.	Neposedné boty	24.10. 2019
LISTOPAD		
5.	Šnečí ulita	7.11. 2019
6.	Hledej puzzle	14.11. 2019
7.	Pohádky	21.11. 2019
8.	Přechod potoka	28.11. 2019
PROSINEC		
9.	Na žraloky	5.12. 2019
10.	Lesní překážkovaná	12.12. 2019
11.	Živý řetězec	16.12. 2019
12.	Hudební skupina	19.12. 2019

Tabulka č. 2 - Struktura vzdělávacího obsahu

Den	Název hry	Organizační forma	Cíle z pohledu učitele	Cíle z pohledu dítěte	Kompetence
1.	Najdi se	Řízená činnost	Rozvíjet neverbální komunikaci. Vytvořit skupinu podle daného kritéria. Dramatizovat prvek dané skupiny.	Domluvit se beze slov. Najít kamarády ze společné skupiny. Předvést pomocí pantomimy daný prvek.	Dítě se domlouvá gesty. Dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky. Dítě se při společných činnostech domlouvá a spolupracuje.
2.	Cirkus	Řízená činnost	Nechat hrát celou třídu na různých, současně fungujících stanovištích. Rozdělit děti dle jejich schopností a přání do různých rolí. Rozvíjet pohybové schopnosti dětí.	Přirozeně bez zábran komunikovat s druhými dětmi. Umět se vžít do role. Zvládat základní pohybové dovednosti.	Dítě uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a dalším učení. Dítě se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci. Dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích.
3.	Náš kamarád	Řízená činnost	Rozvíjet jemnou motoriku dětí. Zvládnout dokreslit postavu kamaráda ve skupině netradičními výtvarnými technikami.	Ovládat koordinaci ruky a oka. Umět pojmenovat části těla. Domluvit se slovy i gesty, improvizovat.	Dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje. Dítě řeší problémy na základě

			Vést rozhovor ve skupině.		bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje. Dítě dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie)
4.	Neposedné boty	Řízená činnost	Rozvoj kooperativních dovedností. Zkusit co nejpřesněji napodobit pohyby svého předvádějíciho. Rozvíjet tvořivost dětí.	Navazovat kontakty s druhými dětmi. Dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla. Vědomě využívat všechny smysly.	Dítě chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou. Dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím. Dítě se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje.
5.	Šnečí ulita	Řízená činnost	Rozvoj kooperativních schopností. Posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem. Rozvoj interaktivních a	Spolupracovat s ostatními dětmi. Záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost. Koordinovat lokomoci a	Dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodné formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky. Dítě si uvědomuje, že

			komunikativních dovedností verbálních i neverbálních.	další polohy a pohyby těla.	za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky. Dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky
6.	Hledej puzzle	Řízená činnost	Orientovat se v prostoru. Najít a seskládat obrázky ročních období. Rozvíjet řečové schopnosti a jazykové dovednosti receptivní.	Třídít obrázky dle barvy. Seskládat obrázků z několika dílků. Umět pojmenovat roční období.	Dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje. Dítě rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit. Dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky.
7.	Pohádky	Řízená činnost	Poznat pohádku dle náповědy z obrázků. Učit se z paměti krátké texty. Vytváření pozitivního vztahu k pohádkovým knihám.	Umět poskládat posloupnost obrázků. Popsat situaci (podle obrázku). Sledovat a vyprávět pohádku.	Dítě se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění. Dítě užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů.

					Dítě dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie).
8.	Přechod potoka	Řízená činnost	Rozvoj pohybových dovedností. Rozvíjet schopnost nalézat nová řešení. Osvojení si věku přiměřených praktických dovedností.	Koordinovat lokomoci. Zvládat prostorovou orientaci. Zacházet s běžnými předměty.	Dítě uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení. Dítě rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit. Dítě se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci.
9.	Na žraloky	Řízená činnost	Rozvoj lokomočních i nelokomočních dovedností. Postupovat podle pokynů. Uvědomění si vlastního těla.	Nalézat nová řešení. Vyjadřovat svou představivost. Chápat prostorové pojmy.	Dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje. Dítě rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit.

					Dítě odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem.
10.	Lesní překážková	Řízená činnost	Seznámit děti se světem lidí a kultury, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije. Rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám. Rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách.	Mít povědomí o vlastní sounáležitosti se živou i neživou přírodou. Orientovat se bezpečně ve známém prostředí. Uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit.	Dítě odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých. Dítě se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně. Dítě ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit.
11.	Živý řetězec	Řízená činnost	Rozvíjet uvědomění si vlastního i cizího těla. Rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností. Zvládat vyjednávat s druhými dětmi.	Poznat společné znaky s kamarádem. Navazovat kontakty s druhými dětmi. Domluvit se na společném řešení.	Dítě odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých. Dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodné formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky.

12.	Hudební skupina	Řízená činnost	Rozvoj kultivovaného projevu zpěvem. Ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem. Posilování hudebního sluchu.	Správně vyslovovat, ovládat dech, tempo. Poskládat posloupnost dětské písně. Zapamatovat si krátký text.	Dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích. Dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů. Dítě užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů. Dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje.
-----	-----------------	----------------	---	--	--

5 REALIZACE VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

Projekt je zaměřený na realizaci dvanácti her, které podporují spolupráci dětí ve věku od 2-5 let. Hry jsou seskládány tak, aby v daném měsíci rozvíjely různé oblasti dětí. Všechny hry popisují tak, aby měly tento projekt možnost využít i ostatní mateřské školy.

5.1 NAJDI SE

Cíl:

- Rozvíjet u dětí neverbální komunikaci
- Vytvořit skupinu podle daného kritéria.
- Dramatizovat prvek dané skupiny.

Počet dětí: 21

Prostředí: herna

Pomůcky: lepící gummy, obrázky-počasí, zvířata, květin a ovoce.

Popis aktivity: Po příchodu do herny jsem děti seznámila s hrou. Vysvětlila jim, že půjde o hru, která bude probíhat beze slov což je velmi důležité. Následně jsme si s dětmi zkusili vytvořit pravidla, které se během hry dodržovaly:

- zkusit se domlouvat pomocí rukou, mimiky, gestiky.
- nebudeme do nikoho strkat, když budu mít potřebu někomu něco sdělit či ukázat, zkusím to vyjádřit jinak než slovy.
- když budu potřebovat poradit, zkusím beze slov vyjádřit kamarádům, že potřebuji pomoc.

Po spoluvytváření pravidel děti měly za úkol zavřít oči. Mezitím jsem dětem na čelo připevnila pomocí lepící gummy obrázky z různého odvětví:

-počasí (slunce, déšť, vločky, vítr)

-zvířata (pes, kočka, kuře, králík)

-kytky (pampeliška, sedmikráska, fialka, tulipán, narcis)

-ovoce (jablko, třešeň, meruňka, banán)

Po otevření očí se děti začaly hledat a přiřazovat do skupinek. Ve chvíli, kdy děti utvořily správné skupiny měly společně za úkol předvést ostatním skupinám pomocí pantomimy v jaké skupině či oblasti se ocitli. Například skupina 1 předváděla pomocí pantomimy počasí a ostatní skupiny hádaly, co jsou za skupinu.

Reflexe:

Domlouvání se pomocí neverbální komunikace byla pro děti náročnější, než kdyby měly možnost se domluvit pomocí verbální komunikace. Některé mladší děti měly tendence neustále mluvit, ale vždy jsem jim zkusila připomenout, že u hry nemluvíme. Obrázky děti poznaly bez problému, mladší děti nepochopily, kam se přiřadit, ale obrázky jsem schválně rozdělila tak, aby ve výsledku skupina tvořila děti všech věkových kategorií, takže jim starší děti pomohly se přiřadit do skupiny. Ve skupině se vždy našel nějaký vůdce, převážně to byl ten nejstarší. Většinu dětí hra zaujala a všichni měly chuť hrát, což mě mile překvapilo.

5.2 CIRKUS

Cíl:

- Nechat hrát celou třídu na různých, současně fungujících stanovištích.
- Rozdělit děti dle jejich schopností a přání do různých rolí.
- Rozvíjet pohybové schopnosti dětí.

Počet dětí: 18

Prostředí: třída, zahrada MŠ

Pomůcky: lavička, obruče, míčky, stuha, papíry, pastelky.

Popis aktivity:

Na základě návštěvy cirkusu Berousek z předchozího dne jsem si s dětmi povídala v komunitním kruhu na téma cirkus. Nejprve jsem položila dětem evokační otázky: Co je to cirkus? Kdo už někdy byl v cirkuse? Proč do něj lidé chodí? Kdo vystupuje v cirkuse? Co dělá krotitel, akrobat, klauni? Jaká zvířátka můžeme vidět v cirkuse?

Následně jsem dětem jako motivaci pustila video i z jiného cirkusu, aby mohly porovnat, v čem jsou cirkusy odlišné či jaké tam viděly zvířátka apod. Jelikož děti hodně bavilo povídání si o zvířatech, které v cirkusu viděly, zkusily si zahrát na pantomimu, při které jsem vybrala jedno dítě, které předvádělo zvířátka z cirkusu-slon, opice, lev, medvěd, had, velbloud, zebra, atd. (jeden pantomimicky předváděl dané zvířátko, ostatní hádali). Potom jsme se přesunuli na školní zahradu, kde jsem děti seznámila s hrou a společně jsme připravili stanoviště, rozmístěné po zahradě. Ještě před tím, než se děti zkusily samy dohodnout, kdo na jakém stanovišti bude, vytvořili jsme si společně pravidla:

- Nikdo nebude opouštět své stanoviště bez toho, aniž by to oznámil paní učitelce.
- Každá skupina si určí svého šéfa, který bude skupinu vést.
- Všichni ve skupině společně stanoviště připraví, ale také se podílí na úklidu.

Následně jsme společně s dětmi obešli všechny stanoviště, abychom si vysvětlili, co se na kterém stanovišti bude dělat. Dětem jsem poté nechala volnou ruku v tom, se rozhodnout na jaké stanoviště chtějí jít s pravidlem, že v každé skupině musí být alespoň dvě starší děti a dvě mladší děti. Po vytvoření skupin se děti odebraly na dané stanoviště, kde měly za úkol nacvičit své cirkusové číslo.

Stanoviště č. 1: Výstup krotitele se lvi- Lvi (děti umístěné na stanovišti 1) vyskakovaly na lavičku a proskakovaly obručí- nacvičovaly společně ve skupině

Stanoviště č. 2: Žongléřský výstup-Děti používaly malé míčky jako žongléři, zkoušeli si je házet nejprve ve skupině, poté ve dvojicích. Šikovné děti si půjčily kruhy, kterým míček prohazovaly a nacvičovaly nějaké číslo.

Stanoviště č. 3: Cvičení se stuhou-Děti nacvičily krátkou choreografií se stuhou.

Stanoviště č. 4: Tanečníci-Děti trénovaly tanec na předem vybranou hudbu. Poté předváděly v rytmu, co si přichystaly.

Po nějaké době nacvičování, kdy už stanoviště dobře fungovaly, jsem obešla stanoviště a dohodla se s dětmi, že společně můžeme zorganizovat dramatické představení nebo vystoupení, aby ho mohly předvést staršímu oddělení-liškám. Dokonce společně poté vyrobily plakáty, i masky z papíru.

Reflexe:

Organizace hry byla sice složitější, ale společně s dětmi jsme to úspěšně zvládli. Nejprve jsem měla menší obavy, jestli to se s menšími dětmi zkusit, ale nakonec jsem si řekla proč ne, a byla jsem velmi mile překvapena. Z důvodu bezpečnosti jsem si po domluvě s paní učitelkou vypůjčila asistenta pedagoga z jiné třídy, protože by bylo obtížné a náročné kontrolovat a sledovat všechny skupiny. Snažila jsem se věnovat všem skupinkám stejný čas, kdy jsem za nimi chodila, občas jim poradila a prohlédla si jejich přípravu. Zaskočilo mě, že starší děti hodně pomáhaly mladším dětem bez ohledu na to, zda se ve třídě v běžných situacích třeba kamarádí nebo si spolu hrají. Všechny děti se zapojily až na jednoho chlapečka, který se nechtěl vůbec zapojit. Zkusila jsem ho však zapojit do role mého pomocníka, který semnou chodil po stanovištích a pomáhal mi, což chlapce rozveselilo.

5.3 NÁŠ KAMARÁD

Cíl:

- Zvládnout dokreslit postavu kamaráda ve skupině netradičními výtvarnými technikami.
- Rozvíjet jemnou motoriku dětí.
- vést rozhovor ve skupině.

Počet dětí: 16**Prostředí:** třída**Pomůcky:** Papír, látka, voda, potravinářské barvivo, rohlík, temperové barvy, lepidlo, přírodniny, křídly, pastelky, voskovky, fixy, zástěry.**Popis aktivity:**

Po předchozí aktivitě, kdy jsme s dětmi zkusili vytvořit pavučinu přátelství pomocí provázku, který posílaly v kruhu kamarádům jsme se vrátili do třídy. Děti měly nachystané na stole lístečky, na základě jejichž symbolu se přiřazovaly do skupinek. Po vytvoření skupin každá skupina dostaly látku o velikosti 130x130 cm. Představila jsem dětem aktivitu, která nás čekala a poté je seznámila s netradičními výtvarnými technikami, které k práci používaly:

- Voda smíchaná s potravinářským barvivem (v rozprašovači)
- Obtisk rohlíku temperovou barvou
- Dolepování přírodnin, které si děti donesly z domu (větvíčky, listy, kamínky)
- Dokreslování pomocí křídly, pastelky a voskovky

Jelikož děti pracovaly s barvami, šly si obléct zástěrky. Následně jsme si společně určili několik pravidel, které se během práce dodržovaly:

- Ve skupině si děti samy určí svého vedoucího skupiny
- Vedoucí skupiny zkusí vždy ve skupině rozdělit část těla kterou bude dopracovávat
- Ostatní členi skupiny budou svého vedoucího respektovat a pomáhat

Následně si každá skupina vybrala místo ve třídě, kde pracovala. Jako první si ve skupině děti zvolily jednoho člena, kterého obkreslovali na látku pomocí fixy. Potom už děti využívaly připravené výtvarné techniky na dopracování kamarádovi postavy. Nakonec si celá skupina společně uklidila a výtvary jsme si ve výsledku vyvěsili v šatně, aby děti měly možnost ukázat kamarádům a rodičům, na čem se podílely.

Reflexe:

Práce ve čtyřčlenné skupině byla pro děti jednodušší, než kdyby pracovaly ve dvojicích. Aktivitu jsem využila formou hry, kdy mezi sebou skupiny soutěžily o nejkreativnější postavu, což děti dost namotivovalo. Překvapilo mě, že na obkreslení kamaráda si v každé skupině vybraly vždy toho největšího člena, i přes mé doporučení vybrat člena nejmenšího. Zapojili se všechny děti, nebyl nikdo, kdo odmítal pracovat. Myslím si, že tuto hru je možné příště realizovat i venku, což by mohlo být pro děti zajímavější.

5.4 NEPOSEDNÉ BOTY Novinový papír, provázek nebo tkanička, hudba.

Cíl:

- Zkusit co nejpřesněji napodobit pohyby svého předvádějího.
- Rozvíjet tvořivost dětí.
- Rozvoj kooperativních dovedností.

Počet dětí: 16

Prostředí: třída

Pomůcky:

Popis aktivity:

Děti vytvořily řadu, pomocí které jsem dětem rozdělila čísla a tím vytvořily skupinu. Každá skupina si zvolila svého předvádějího na základě podmínek, které jsem dětem řekla. Předvádějíci měl mít hnědé vlasy, deset prstů na nohou a musel umět vytleskat své jméno, čímž už ve skupině hledaly a hádaly svého předvádějího, kterému pomocí novinového papíru zamotali nohy do tvaru bot, a poté je převázaly barevným provázkem. Následně jsem dětem vysvětlila, co je čeká a každá skupina měla za úkol vymyslet jedno pravidlo hry, které děti dodržovaly:

- Budeme se snažit
- Při hudbě nebudeme křičet
- Budeme se držet každý u svého předvádějího
- Budeme opatrní na své okolí, abychom nikoho nekopli nebo nebouchli

Následně jsem pustila hudbu a skupiny měly za úkol zrcadlově předvádět a napodobovat pohyby svého zvoleného předvádějího.

Reflexe:

Hra byla úspěšná, děti se pobavily a zasmály. Objevili se zde i děti, které se hry zúčastnit nechtěly, a proto jsem je zkusila využít na porotu, která sledovala, která skupina nejlépe předvádí pohyby svého předvádějího. Při hledání předvádějího ve skupině se děti dost pobavily, hlavně při počítání prstů na nohou každého člena ve skupině. Co se týče hudby tak jsem se snažila vybrat spíše živější a rychlejší žánr, aby děti zaujala. Příště bych možná zvolila hru zkusit venku, protože je potřeba více místa, aby skupiny měly možnost svého prostoru.

5.5 ŠNEČÍ ULITA

Cíl:

- Rozvoj kooperativních schopností.
- Posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem.
- Rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních.

Počet dětí: 14

Prostředí: herna

Pomůcky: -

Popis aktivity:

Na základě předchozí říkanky: „Šnečku, šnečku, vystrč růžky“ děti měly za úkol si stoupnout do řady a chytit se za ruce. Ještě předtím než jsme s dětmi hru zahájili, společně jsme si vytvořili pravidla hry:

- Na začátek i na konec řady si stoupne někdo z vyšších dětí
- Zkusme se zvládnout nepustit
- Snažme se pomoci kamarádovi, který stojí vedle mě

Následně postupně kolem prvního člena se děti namotávaly. Důležité bylo, aby se děti nepouštěly. V momentě, kdy už byly děti namotaní do ulity, první a poslední člen se chytily za ruce, a jejich úkolem bylo se bez puštění opět odmotat do kruhu.

Reflexe:

Tato hra byla pro děti zajímavá v tom, že nepracovali v menších skupinách, ale měly za úkol spolupracovat jako kolektiv. Nejprve se hra dětem zdála těžká, mladší děti se několikrát pustily, což starší děti namotivovalo a hru chtěly poté několikrát opakovat, než se jim to společně všem podaří bez toho, aniž by se někdo pustil. Hru pak děti chtěly hrát i venku s jinou třídou.

5.6 HLEDEJ PUZZLE

Cíl:

- Najít a seskládat obrázky ročních období.
- Rozvíjet řečové schopnosti a jazykové dovednosti receptivní.
- Orientovat se v prostoru.

Počet dětí: 18

Prostředí: herna+třída

Pomůcky: Obrázky, encyklopedie, knihy, časopisy.

Popis aktivity:

Děti se rozdělily do skupin dle věku tak, aby každá skupina měla členy odlišného věku. Nejprve se přihlásily všechny děti, které měly dva roky a šel každý do jiné části místnosti. To stejné udělaly i děti tříleté, čtyřleté, a nakonec i pětileté, a tím vznikly skupiny. Poté jsem děti seznámila s hrou a určili jsme si společně několik pravidel:

- Domluvíme si barvu puntíků, kterou budeme hledat jako první
- Jestliže najdeme dílek s jinou barvou puntíku, vrátíme ho na stejné místo, kde jsme ho našli
- Jestliže si půjčíme knihy a časopisy, budeme k nim opatrní a nebudeme se o ně přetahovat

V herně byly umístěné rozstříhané dílky obrázků na téma: Roční období. Vždy na zadní straně všech dílků byly barevné puntíky, podle kterých se obrázků skládal. Každá skupina měla za úkol domluvit se, jakou barvu puntíků budou hledat poté společně začaly hledat po herně. Každý obrázek se skládal ze šesti dílků, takže děti vždy hledaly šest puntíků každé barvy. Poté když je děti všechny našly, snesly je na hromádku a rozřídily dle barev. Ve finále obrázky společně zkoušely složit. Potom na základě poskládaného obrázku děti vyhledávaly v encyklopediích, časopisech a knihách.

Reflexe:

Děti byly do hry zapáleny. Jakmile dostali pokyn, že mohou jít hledat, ihned se rozutekly a hledaly opravdu i na zajímavých místech jako byl například-v hracích klávesách, pod oblečením panenky nebo v pokladně. Se skládáním obrázků neměly problém, některé skupince to trvalo méně, některé více, ale všechny skupiny to zvládly. Co některým dětem dělalo problém tak poznat, co je na obrázku, nebo určit o jaké roční období se jedná. Společně jsme si o tom poté povídaly, vyhledávaly jsme v knihách znaky ročních období a pouštěly jsme si zvuky určitých ročních období.

5.7 POHÁDKY

Cíl:

- Poznat pohádku dle nápovědy z obrázků.
- Učit se zpaměti krátké texty.
- Vytváření pozitivního vztahu k pohádkovým knihám.

Počet dětí: 16

Prostředí: herna

Pomůcky: obrázky, látky, masky, plyšové hračky, šaty, klobouky, molitanové kostky, papír.

Popis aktivity:

Děti si vytvořily skupiny, na základě toho, aby v každé skupině byly 3 děti. Každá skupina dostala několik obrázků pohádky-Červená karkulka, O perníkové chaloupce, O Budulínkovi, O Kohoutkovi a slepičce. Potom jsme si společně s dětmi vytvořili pravidla:

- Budeme opatrní, abychom obrázky neroztrhli
- Nebudeme se přetahovat o látky ani masky
- Když skupina nebude vědět, může jí pomoci i jiná skupina

Děti ve skupině měly za úkol společně sestavit posloupnost obrázků, aby jim vznikla pohádka tak, aby dávala smysl. Ve chvíli, kdy měly obrázky sestavené každá skupina měla za úkol pohádku zkráceně podle obrázků povyprávět nebo si rozdělit role a zahrát ji dalším skupinám. Aby se děti vžili do role, měly k dispozici masky, látky, atributy. Nakonec se všechny skupiny daly dohromady a všichni zkoušely zahrát všechny pohádky společně.

Reflexe:

Seskládat posloupnost pohádek některým dětem dělalo problém. Některé děti neznaly pohádku o Kohoutkovi a slepičce, což mě překvapilo a na základě toho, jsme si ji poté pustili na CD. Při dramatizaci pohádek se děti spojily a chtěly hrát všichni všechny pohádky. V této situaci nastala trochu napjatá atmosféra, došlo k hádkám, protože se děti nazvládly domluvit, kdo jakou postavu zahraje. Nakonec jsem se do toho vložila, rozdala jsem vždy role tak, aby se třeba i v jedné roli děti vystřídalaly a byly spokojené.

5.8 PŘECHOD POTOKA

Cíl:

- Rozvíjet pohybové dovednosti při přecházení potoka.
- Rozvíjet schopnost nalézat nová řešení.
- Osvojení si věku přiměřených praktických dovedností.

Počet dětí: 18

Prostředí: herna

Pomůcky: Hudba, molitanové kostky, obruče, míčky, pěnové kolečka, pěnové puzzle, provaz, lano.

Popis aktivity:

Děti se přesunuly do herny, kde byl puštěný zvuk tekoucího potoku. Nejprve byly seznámeny s hrou, kde jejich úkolem bylo přecházet potok, aniž by do něho spadly. Nejprve jsme si sedli do kruhu a společně vytvořily pravidla hry:

- Každý si vezme jednu pomůcku, na kterou se bude dát postavit
- Budeme dávat pozor, abychom kolem sebe neměli žádné nářadí
- Nebudeme nikoho pošťuchovat ani ho shazovat dolů z kamene

Následně děti vytvořily skupiny na základě barva trička tak, aby členové ve skupině měly stejnou nebo podobnou barvu trika. Děti ve skupinkách dle počtu dětí dostaly každý kámen (molitanová kostka, obruč, míč, pěnová kolečka) - musí to být taková velikost, na které dítě dokáže stát. Určili jsme si část v místnosti, která byla jako potok (šířka koberce). Děti se postavily do řady za sebe, a první dítě položilo „kámen“ před sebe a skočil na něj. Pak pokládali ostatní členové až do té doby, než celá skupinka stála na kamenech. Vyšlo to tak, aby dětem daný počet nevyšel rovnou do cíle, ale aby např. někteří členové přemýšleli a zkoušeli přijít na řešení. Například poslední dva členové museli být společně na jednom kameni, další člen se musel nějak posunout tak, aby se dostali do cíle. Nakonec jsme udělali soutěž mezi skupinami, která skupina se nejdříve dostane přes potok až do cíle bez toho, aniž by někdo spadl do potoka. Nakonec jsme si společně zazpívali písničku: „Voda, voděnka“.

Reflexe:

Tato hra byla úspěšná. Děti měly možnost vybrat si z čeho bude jejich „kámen,“ což už jen ten výběr pro ně byl zajímavý, protože musely přemýšlet a hledat věci, které byly stabilní a bezpečné. Nejprve se nechtěly zúčastnit všechny děti, nejspíš z důvodu toho,

že měly strach z neúspěchu, že spadnou do vody, ale poté jsem postupně pomáhala a přidržovala děti, které se bály, a nakonec to aspoň všichni vyzkoušely.

5.9 NA ŽRALOKY

Cíl:

- Rozvoj lokomočních i nelokomočních dovedností.
- Postupovat podle pokynů.
- Uvědomění si vlastního těla.

Počet dětí: 17

Prostředí: herna

Pomůcky: Hudba, provaz, molitanové kostky, pěnové puzzle, plastové kostky.

Popis aktivity:

S dětmi jsme si povídali o tom, jak vypadá opuštěný ostrov uprostřed oceánu. Děti vedly diskuzi o tom, jak by se mohl člověk dostat na takový opuštěný ostrov a domluvili jsme se, že si to vyzkoušíme. Za doprovodu dobrodružné hudby si děti společně pomocí deky a provazu vytvořily ostrůvek, který jsme si společně pojmenovali: „Palmovník.“ Následně děti měly za úkol zkusit se pomocí loďky (molitanové kostky) dostat na ostrov. Potom jsem děti seznámila s hrou „Na žraloky“. Společně jsme si vytvořili několik pravidel:

- Budeme opatrní, abychom nikomu neublížili
- Nebudeme z ostrova nikoho vyhazovat
- Snažíme se co nejrychleji vrátit na ostrov bez toho, aniž by kamaráda drželi, aby se nemohl na ostrov dostat

Poté děti měly za úkol chodit okolo ostrůvku, plavat v moři a na určité předem domluvené bouchnutí do bubínku se co nejrychleji na ostrůvek vrátit schovat, aby je nechytil žralok. Tuto děti několikrát zopakovaly a ostrov Palmovník jsem poté postupně zmenšovala tak, že si děti musely začít dělat místo i pro kamarády, přidržovat se a navzájem se pomáhat.

Reflexe:

Hra byla z důvodu velkého počtu dětí náročnější, ale o to pro děti i více zajímavější. Musely vyjádřit přátelského ducha a navzájem se opravdu přidržovat, aby se na ostrov všechny děti vešly. Nejprve jsme hru využili k tomu, aby měly všechny děti místo na ostrově, poté jsme hru obměnili a zkusili jsme to pojmout formou „na vypadávání,“ což děti si myslím hodně motivovalo, ale už nemělo takový efekt pomáhat a spolupracovat s kamarády, protože každý chtěl vyhrát a automaticky nechtěl napomáhat k výhře někomu jinému.

5.10 LESNÍ PŘEKÁŽKOVANÁ

Cíl:

- Rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám.
- Seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije.
- Rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách.

Počet dětí: 8

Prostředí: les v okolí MŠ

Pomůcky: Knihy, časopisy, encyklopedie, demonstrační obrázky, přírodniny

Popis aktivity:

Po vyhledávání a prohlížení si knih a encyklopedií jsme s dětmi vydali hledat přírodu v okolí naší mateřské školy. Po příchodu k místnímu lesu byly děti rozděleny do skupin, které rozdělila Maruška, protože měla ten den narozeniny a chtěli jsme ji tím udělat s dětmi radost. Kvůli vysoké nemocnosti bylo přítomno pouze 8 dětí, takže jsme vytvořili dvě skupiny po 4 dětech. Z důvodu nového prostředí-lesa jsme si s dětmi vytvořili pravidla:

- Nikdo nebude chodit sám do lesa bez toho, aniž by to oznámil paní učitelce
- Nebudeme křičet
- Budeme se držet pohromadě ve skupině

Následně jsme s dětmi odebrali do části lesa, kde byla kousek i louka a celkově kvůli bezpečnosti byl lepší přehled a výhled na děti. Potom skupiny šli najít si nějaký delší klacek či větev nebo něco, co mohou použít jako náklad. Ve skupině se měly poté děti dohodnout, rozmístit se, kdekdo bude stát, a každý člen skupiny se musel klacku či větve držet. Děti měly za úkol projít určitou domluvenou částí lesa-mezi stromy, překážkami bez toho, aniž by jim větev upadla či se jí někdo pustil. Nakonec to obě skupiny zvládli s lehčí větví a hru poté vyzkoušeli i s posbíranými šiškami, které skupina přenášela při spojených rukou.

Reflexe:

Překážkovaná v lese byla pro děti něco nového a zajímavého. Bylo poznat, že jsou nadšené z lesního prostředí. Pořád se rozhlížely kolem sebe, pozorovaly přírodu a poslouchaly ptáky a další zvuky. Dokonce i poznávaly stromy, které předtím viděly v encyklopediích. Na přenášení nákladu si děti vybraly větev, kterou bez problému přenesly. Překvapilo mě, že jednu skupinu napadlo spojit si ruce a zkusit přenést co nejvíce šišek. Zkusili jsme poté spočítat, která skupina přenesla více šišek. Vyšel nám i přiměřený počet dětí, takže jsme měly s paní asistentkou přehled o všech dětech bez problému.

5.11 ŽIVÝ ŘETĚZEC

Cíl:

- Rozvíjet uvědomění si vlastního i cizího těla.
- Rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností.
- Zvládat vyjednávat s druhými dětmi.

Počet dětí: 21

Prostředí: herna

Pomůcky: papírové řetězy, hudba.

Popis aktivity:

Po předchozí výtvarné aktivitě, kdy děti vyráběly Vánoční řetězy na stromeček jsme se s dětmi rozhodli vytvořit a zahrát si „na živý řetěz.“ Děti jsem motivovala pomocí vyrobených řetězů z papíru, kdy oživily a staly se maňásky pro děti. Následně jsem hru zahájila tím, že jsem dětem hru představila a společně jsme si vytvořili pravidla:

- Vybraného kamaráda oslovím jménem
- Budu vybírat pouze stejné nebo podobné viditelné věci
- Nebudu se nikomu smát, naopak budu se snažit vymyslet něco zajímavého a odlišného od ostatních

Potom jsme hru začali tím, že si děti sedly do řady a první vybraný hráč Míša, který stál naproti dětem zavolal na někoho, kdo má něco viditelně stejného nebo podobného. Takže Honzík zavolal na Vojtu, který měl triko se stejnou pohádkovou postavou. Vojta přišel za Míšou a společně se domlouvali, koho dalšího si vyberou, aby měl něco stejného nebo podobného jako oni. Nakonec si kluci zavolali na Agátku, která nosí dioptrické brýle stejně jako kluci. Potom zase všichni tři společně přemýšleli ve skupině a domlouvali se, co mají stejného a koho si k sobě zase přívou. Takhle pokračovali do té doby, až vznikl celý živý řetěz. Nakonec jsme si poté všichni společně zatančili radostný tanec přátelství na píseň „My jsme kamarádi, my se máme rádi.“

Reflexe:

Hra pro děti byla náročnější. Děti měly problém poznat a dohodnout se co mají ve skupině stejného nebo podobného. Většinou se opakovala barva trika nebo počet očí. Příště bych tuto hru nejspíš zvolila pro starší děti. Nakonec jsme však hru zvládli a vytvořili jsme celý „živý řetěz,“ což pro hru bylo podstatné.

5.12 HUDEBNÍ SKUPINA

Cíl:

- Rozvoj kultivovaného projevu zpěvem.
- Ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem.
- Posilování hudebního sluchu.

Počet dětí: 21

Prostředí: herna

Pomůcky: Obrázky, hudba, obálky, hudební nástroje.

Popis aktivity:

Děti vytvořily skupiny na základě obrázku, který si vylosovaly, čímž vznikly tři skupiny po 5 dětech a jedna po 6 dětech. Poté si každá skupina vylosovala jednu obálku, ve které byly obrázky známých dětských písní:

- Kočka leze dírou
- Sluníčko, sluníčko
- Travička zelená
- Pásla ovečky
- Prší, prší

Následně jsme si s dětmi vytvořili pravidla hry:

- K obrázkům budeme opatrní, nebudeme je trhat ani se o ně tahat
- Budeme se snažit poskládat obrázky tak, aby z nich vznikla písnička
- Když si vypůjčím hudební nástroje, poté je zase vrátím a budu k nim opatrný

Po spoluvytváření pravidel děti začaly skládat posloupanosti obrázků a hádat o jakou písničku jde. Některé skupiny obrázky několikrát měnily, přesouvaly, dokonce si i radily skupiny mezi sebou. Po dokončení skládání se skupiny vždy odebraly za jednu určitou skupinou, kde obrázky společně zkontrolovaly. Hru jsme zakončili tím, že děti měly možnost vybrat si hudební nástroje, a poté písničku ostatním skupinám zahrát a zazpívat.

Reflexe:

V předvánočním období si myslím že tato aktivita byla vhodně zvolená. Děti byly plně emoci z návštěvy Ježíška a dárků, takže se moc nedokázaly soustředit, některé děti se ani nezúčastňovaly. Neustále některé děti odbíhaly, zajímaly se o jiné věci, a proto jsme hru co nejvíce urychlili, ale ještě si to společně užili a písničkami se tak před prázdninami rozloučili.

6 EVALUACE PROJEKTU

Evaluaci projektu „Bez pravidel se žít nedá“ jsem uskutečnila formou realizace projektu, a především prováděla na základě vlastní reflexe. Velmi důležitou formou evaluace pro mě byla také zpětná vazba paní učitelky, která celý projekt sledovala a poskytla mi své připomínky a rady do budoucna.

6.1 Vlastní reflexe

Celkově bych projekt zhodnotila jako úspěšný. Pro příště bych možná hry obměnila nebo některé vyměnila úplně z důvodu všednosti. Už při výběru aktivit bylo rozhodně výhodou pracovat ve své mateřské škole a se třídou, se kterou běžně denně pracuji, protože jsem měla možnost zvolit hry, které pro ně dosud nebyly až tak běžné. Záměrně jsem se snažila vybrat hry tak, aby pomocí spolupráce došlo i k adaptaci na nové prostředí a na nové kamarády, což se velmi dobře podařilo. Na základě spolupráce se děti mnohem rychleji seznámily a spřátelily. Děti na sebe od začátku velmi dobře reagovaly. Tím, že některé děti byly nově příchozí a některé už navštěvující MŠ, proběhla v rámci projektu spolupráce i co se týče sebeobsluhy nebo dalších potřebných věcí. Děti navštěvující mateřskou školu pomáhaly novým dětem například při hledání pomůcek, chystání si dopolední svačiny a mnoho dalších. Při projektu docházelo pouze k menším neshodám, kdy se děti nemohly domluvit, s kým budou pracovat ve skupině, nebo si rozdělit role, ale vždy jsme to společně vyřešili kompromisem. S průběhem celého projektu jsem spokojená, dokonce bych ho pro příště realizovala třeba celý školní rok.

Tabulka č. 3 – Klady a zápory realizace projektu hodnocené vlastní reflexí

KLADY REALIZACE PROJEKTU	ZÁPORY REALIZACE PROJEKTU
<ul style="list-style-type: none"> Vhodně zvolené období realizace projektu (pomocí uskutečnění projektu děti měly možnost se lépe poznat a adaptovat na nové prostředí) 	<ul style="list-style-type: none"> Nízký počet aktivit (pro příště bych klidně vyhradila 2 dny v týdnu k realizaci projektu)
<ul style="list-style-type: none"> Změna prostředí při realizaci projektu 	<ul style="list-style-type: none"> Doba projektu (Dle mého názoru by tento projekt mohl probíhat po celý školní rok)

(hry probíhaly jak v prostředí MŠ, tak i v okolí MŠ)	
• Věkově heterogenní třída dětí	-
• Spoluvytváření pravidel	-
• Realizace projektu v MŠ, kde jsem zaměstnaná	-

6.2 Hodnocení projektu učitelkou

V této kapitole je ústní hodnocení učitelky, které mi opatřila na základě její vlastní přítomnosti při realizaci projektu v řízených činnostech v mateřské škole.

1. Najdi se

„Tato hra byla legrační. Bylo zajímavé sledovat, jak děti z počátku nedokážou naplno spolupracovat a jak je pro ně obtížné domlouvání se slovy. Po pár minutách se děti zorientovaly a dařilo se jim cíl postupně naplňovat. Oceňuji taktní zasahování učitelky do hry – pouze připomínala pravidlo „domlouvání se beze slov“ a jinak jim přenechala veškerou iniciativu. Mohla se tak projevit skupinová soudržnost třídy a pomoc starších dětí mladším kamarádům. Při hře celkově panovala dobrá nálada, uvolněnost a také legrace.“

2. Cirkus

„Moc se mi líbila důkladná praktická i teoretická příprava před vlastní realizací této hry. Děti byly velmi dobře motivovány a díky tomu si ji naplno mohly užít. Velmi oceňuji, že učitelka dala dětem důvěru a zodpovědnost za vytvoření týmů pro jednotlivá stanoviště. Bylo zjevné, že děti jsou aktivní, a že jsou na tento styl práce zvyklé. Za přínosné rovněž považuji využití venkovního prostředí školní zahrady a zapojení asistenty, bez které by bylo s tak početnou skupinou obtížné hru úspěšně zrealizovat. Učitelka se naplno věnovala všem dětem a neopomenula ani nespolečujícího chlapečka, kterého dobrým nápadem motivovala k zapojení se do hry.“

3. Náš kamarád

„U této hry oceňuji nápad učitelky rozdělit děti do skupinek formou lístečků a výběr netradičních výtvarných technik. Opět se projevila schopnost dětí bez konfliktů se domluvit

na výběru kamaráda, kterého obkreslí. Líbila se mi dvojitá motivace dětí – nejen formou soutěže, ale také vystavením společného díla v šatně mateřské školy.“

4. Neposedné boty

„Tato hra byla organizačně jednoduchá, ale prožitkově velmi živá a zábavná. Velmi se mi líbilo spoluvytváření pravidel hry samotnými dětmi a důslednost učitelky při jejich dodržování taktními slovními instrukcemi namísto příkazů a zakazování. Celkově při ní vládla veselá a hravá atmosféra a děti se při ní projevovaly velmi spontánně.“

5. Šnečí ulita

„Zadání této aktivity zní velmi jednoduše, ale pro některé děti, zejména ty nejmladší, je její provedení náročnější, než se na první pohled jeví. Díky podnětným instrukcím učitelky a pomoci starších kamarádů nakonec všechny děti pochopily, co se od nich očekává a jak své pohyby v prostoru zkoordinovat, aby se jim společné dílo vydařilo.“

6. Hledej puzzle

„Domnívám se, že při této aktivitě děti nejvíce bavilo hledání částí puzzle a jejich třídění podle barevných puntíků. Při skládání se projevovaly zejména aktivnější jedinci, ale zapojovali se všichni. Líbilo se mi propojení výsledku této hry s následnou prací s knihami a časopisy a povídání si o jednotlivých znacích v komunitním kruhu.“

7. Pohádky

„Domnívám se, že tato hra byla pro mladší děti obtížnější – věděly, o jakou pohádku se jedná, ale s posloupností děje si občas nevěděly rady. Za dopomoci učitelky (formou nápovědy) počáteční úkol úspěšně splnily, dále se jim však nepodařilo domluvit se, jakým způsobem budou pohádku prezentovat. Oceňuji zakročení učitelky do rozvíjející se hádky a určení rolí jednotlivým dětem, které vedly k úspěšnému dokončení hry. Namísto poslechu pohádky „O kohoutkovi a slepičce“ bych raději zvolila její předčítání v knize s následným prohlížením obrázků.“

8. Přechod potoka

„Tato hra mě zaujala netradičním nápadem, jak u dětí podporovat koordinaci těla, rozvíjet odvahu a představivost. Líbilo se mi, že hra motivovala děti k přemýšlení nad vlastnostmi jejich „kamene“ a vymýšlení variant, jak bezpečně přejít. Oceňuji pozitivní podporu učitelky povzbuzováním dětí. Při závěrečné soutěži učitelka nekladla důraz na pořadí vítězných družstev, ale vyzvedla odvahu všech, kteří se do soutěže zapojili.“

9. Na žraloky

„Líbila se mi motivace dětí před začátkem hry formou rozhovoru v komunitním kruhu – děti toto téma velice zajímalo a s chutí se do hry zapojovaly a navzájem se chovaly ohleduplně a pomáhaly. Celkovou „hravou atmosféru“ dokreslovala zajímavá dynamická hudba. Velice mě bavilo sledovat rozdíl v nápomocném chování dětí při zvolení varianty „na vypadávání“, v němž se projevila přirozená dětská soutěživost na úkor prosociálního chování.“

10. Lesní překážkovaná

„Na této hře nejvíce oceňuji její uskutečnění v reálném prostředí lesa. Učitelka tak dětem umožnila propojit teoretické poznatky se skutečností, navíc jim bylo umožněno vnímat přírodní prostředí naplno všemi smysly. Děti se v novém prostředí chovaly přirozeně, ale přesto jakoby opatrně. Domnívám se, že hrát pohybovou hru v lese byl to pro ně nevšední, tvůrčí a velice zajímavý zážitek.“

11. Živý řetězec

„Při této hře děti rozvíjí složitější myšlenkové operace, takže pro mladší děti bylo obtížné najít souvislosti. Přestože opakovaly některé již vyřčené „společné znaky“, nakonec se jim podařilo spojit. Domnívám se, že s předškolními dětmi by hra byla zajímavější, ale i tak si tyto mladší děti aspoň částečně uvědomily, co je spojuje.“

12. Hudební skupina

„Domnívám se, že skládání posloupnosti obrázků ke známým písničkám je jednodušší variantou, než tomu bylo u hry „Pohádky“. Děti však nedokázaly bezproblémově spolupracovat, dohadovaly se a ve třídě panovala neklidná atmosféra. Myslím si, že děti se nemohly naplno soustředit, protože byly plné emocí z vánoční nadílky. Oceňuji intuitivní nápad učitelky hru předčasně ukončit a věnovat se dárkům.“

Tabulka č. 4 – Klady a zápory realizace hodnocené učitelkou

KLADY REALIZACE PROJEKTU	ZÁPORY REALIZACE PROJEKTU
<ul style="list-style-type: none"> • Zaměření na podporu prosociálního chování dětí 	<ul style="list-style-type: none"> • některé aktivity by bylo vhodnější realizovat se staršími dětmi
<ul style="list-style-type: none"> • rozvíjení aktivitní přístup dětí, samostatnosti dětí a podporuje jejich sebevědomí 	-
<ul style="list-style-type: none"> • realizace ve skupině dětí, se kterými učitelka běžně pracuje 	-
<ul style="list-style-type: none"> • volba prostředí (nejen třída, ale také školní zahrada, město, les) 	-
<ul style="list-style-type: none"> • vhodná příprava pomůcek 	-
<ul style="list-style-type: none"> • časová promyšlenost celého projektu 	-
<ul style="list-style-type: none"> • přiměřená frekvence začlenění her projektu do TVP 	-
<ul style="list-style-type: none"> • pestrost aktivit (rozvíjejí všechny složky osobnosti dětí) 	-
<ul style="list-style-type: none"> • spoluvytváření pravidel 	-

Co se týče vlastní evaluace projektu a evaluace paní učitelkou v mnoha případech jsme se shodly. Obě dvě si myslíme, že dané aktivity byly vhodně zvolené, a hlavně naplnily cíl celého projektu. Samotné hry jsem vybírala tak, aby byly zaměřené na rozvoj více oblastí dětí, což jsme obě vyhodnotily jako povedený výběr her. Dále se naše shody objevily ve zvoleném prostředí realizace projektu, kdy jsem s dětmi měnila prostředí dle určité hry, což pro děti byla zajímavá změna. Dále jako velice důležitý a zajímavý bod jsme obě zvolily spoluvytváření pravidel. U každé hry jsem se snažila spoluvytváření pravidel pojmout alespoň trochu jinak, což se velmi osvědčilo a myslím si, že především pravidla zvolené dětmi si lépe děti pamatovaly a snažily se je opravdu striktně dodržovat.

Nejvýraznější rozdíl evaluace byl převážně v době a trvání projektu. Paní učitelka zhodnotila čtvrtroční dobu trvání projektu jako zcela dostatečný, načež můj názor byl dobu trvání projektu prodloužit. Celkově jsme společně vyhodnotily projekt jako velmi úspěšný, a na

základě toho jsme se po domluvě s paní vedoucí učitelkou domluvili, že projekt v naší MŠ budeme realizovat každý rok s obměnou her.

7 DOPORUČENÍ PRO BUDOUCÍ PRAXI

Když budu projekt hodnotit konkrétně v naší MŠ tak bych doporučila uskutečnění projektu ve třídě nově příchozích dětí. Nejen že byl naplněn cíl projektu, tím myslím spolupráci dětí při řízených činnostech, ale rozhodně sloužil k lepší a rychlejší adaptaci dětí, jak na nové prostředí, tak i na nové kamarády. Děti bez problému komunikovaly mezi sebou, radily se a spolupracovaly spolu. Projekt zvolený ve třídě dětí od 2-5 let byl dle mého názoru vhodný. Některé hry byly pro mladší děti náročnější, ale právě v této chvíli probíhala spolupráce, kdy děti starší pomáhaly dětem mladším a vždy to společně zvládli. Co se týče pomůcek, tak příprava pomůcek při tomto projektu nebyla vůbec náročná. Byla potřeba si přichystat základní pomůcky, které jsou v dnešní době dostupné převážně v každé mateřské škole. V případě, že některé pomůcky nejsou dostupné je možné si je vyrobit. Nejdůležitější částí celého projektu je výběr her. Je důležité zvolit dobu trvání projektu, a na základě toho zvolit vhodný počet aktivit. Realizace projektu jednou za týden se osvědčila, a byla přiměřená všem ostatním aktivitám a jiným programem. Je nutné, aby hry byly zvolené na základě určitých kritérií. Výběr her by se neměl podcenit, protože je to základ celého projektu. Hry jsem se snažila vybírat tak, aby pro děti nebyly úplně všední, a byly v něčem nové a přínosné. Také jsem je vybírala tak, aby u každé hry docházelo k rozvoji dítěte v různých oblastech. Projekt bych také doporučila realizovat spolu s jinou paní učitelkou, kdy si navzájem můžete pomoci při výběru i realizaci her a také si poskytnout zpětnou vazbu. Výhoda realizace projektu ve dvou bude také rozhodně v bezpečnosti dětí. Na základě přítomnosti jiné paní učitelky jsem s dětmi mohla projekt realizovat i v jiném prostředí, což bylo pro děti obohacující a zajímavější, než kdybychom projekt realizovali pouze v jednom prostředí, kde děti tráví převážně většinu času svého pobytu v MŠ. Celkově jsme projekt zhodnotily jako úspěšný, a proto po domluvě s paní vedoucí učitelkou tento projekt budeme realizovat každý školní rok, kdy se pokusíme o obměnu her, a zkusíme si poté vyhodnotit i nejúspěšnější hry projektu.

ZÁVĚR

Bakalářská práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou.

V teoretické části se zabývám základní terminologií spolupráce, kdy popisují konflikty ve skupině, jejich předcházení a jejich řešení. Dále vymezují pojmy jako jsou kolektiv a jeho typy.

V druhé kapitole se věnuji tématu sociálních dovedností v souvislosti se spoluprací dětí ve skupině. Detailněji popisují, konkrétní sociální dovednosti rozvíjející se při spolupráci dětí jako je například komunikace, kterou považujeme v životě za jednu z nejdůležitějších dovedností. Dále zmiňují sociální dovednosti kooperaci a vyjednávání.

V poslední kapitole teoretické části popisují řízené činnosti v mateřské škole a spoluvytvářením pravidel v ní. Nakonec se zabírám procesem přípravy, než začnu s hrami pro rozvoj skupinové spolupráce.

V praktické části se věnuji projektu s názvem „Bez pravidel se žít nedá“. Hlavním cílem projektu bylo podporovat spolupráci dětí při řízených činnostech v mateřské škole, což bylo během projektu naplněno. Tento projekt byl určený pro děti od 2-5 let a byl realizován v mateřské škole v Olomouci.

První část praktické části věnuji popisu celého projektu, kde uvádím cíl projektu, podmínky, harmonogram projektu i charakteristiku dětí, pro které byl projekt realizován.

Druhá část praktické části obsahuje tabulku, kde je zaznamenán přehled uskutečněných her i s datem realizace. V další tabulce již popisují konkrétní hry, jejich organizační formu, cíle z pohledu učitele i z pohledu dítěte, a nakonec klíčové kompetence.

V další části popisují konkrétní hry, uvádím detailnější průběh her, počet dětí, pomůcky a také sebereflexi. V této kapitole popisují také spoluvytváření pravidel, kterých se děti zúčastnily během každé hry.

Poslední část obsahuje evaluaci projektu, která byla uskutečněna formou vlastní reflexe a také zpětné vazby učitelky, která byla během celého projektu přítomna. Na základě obou evaluací jsem projekt vyhodnotila povedený.

Celkově bych projekt zhodnotila jako velmi úspěšný a na základě toho, že splnil můj předem zvolený cíl tato sada her byla zařazena do dokumentů v naší MŠ.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Bednářová, J., & Šmardová, V. (2007). Diagnostika dítěte předškolního věku: co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let. Brno: Computer Press.
- [2] Bělohávková, V. (2003). 33 základních technik vyjednávání. Brno: Computer Press.
- [3] Caillois R., (1998) Hry a lidé. Nakladatelství Studia Ypsilon
- [4] Crist James J., překlad Diestlerová P. (2017). Jak přežít když nemám kamarády. Praha: Portál.
- [5] Čapek, R. (2010). Třídní klima a školní klima. Praha: Grada.
- [6] Dudžiňská T.,(1970) Dětské konflikty v předškolní výchově. Praha: pedagogické nakladatelství.
- [7] Dvořáková, H. (2011). Pohybem a hrou rozvíjíme osobnost dítěte: [tělesná výchova ve vzdělávacím programu mateřské školy] (Vyd. 2., aktualiz.). Praha: Portál.
- [8] Franclová, M. (2013). Zahájení školní docházky. Praha: Grada.
- [9] Gillernová, I., & Krejčová, L. (2012). Sociální dovednosti ve škole. Praha: Grada.
- [10] Havigerová, J. M. (2013). Projevy dětské zvědavosti: získávání informací a kladení otázek od předškolního věku v kontextu intelektového nadání. Praha: Grada.
- [11] Hermochová, S., & Vaňková, J. (2014). Hry pro rozvoj skupinové spolupráce. Praha: Portál.
- [12] Howard J., & McInnes K. (2013). The essence of play: a practice companion for professionals working with children and young people. Abingdon, Oxon: Routledge.
- [13] Horváthová, P. (2008). Týmy a týmová spolupráce. Praha: ASPI.
- [14] Kořátková S. (2005) Hry v mateřské škole v teorii a praxi. Praha: Grada publishing, a.s.
- [15] Kořátková, S. (2008). Dítě a mateřská škola. Praha: Grada.
- [16] Kořátková, S. (2014). Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet (2., rozš. a aktualiz. vyd). Praha: Grada.
- [17] Kubátová, S. (2013). Tajemství spolupráce v týmech. Praha: Management Press.

- [18] Lukášová H. (2010). Kvalita života dětí a didaktika. Praha: Portál.
- [19] Plummer, D. (2013). Skupinové hry pro rozvíjení sebeúcty dětí ve věku 5-11 let. Praha: Portál.
- [20] Smith, C. A. (2001). Třída plná pohody: 162 her zaměřených na výchovu ke spolupráci a citlivému jednání (Vyd. 3). Praha: Portál.
- [21] Smolíková, K. (2007). Pedagogické hodnocení v pojetí RVP PV: metodika pro podporu individualizace vzdělávání v podmínkách mateřské školy. V Praze: VÚP.
- [22] SocioFactor, s.r.o., Median s.r.o., (2017) Rodina a dítě v kontextu. Možnosti prevence, podpory a spolupráce Praha: Sirius.
- [23] Syslová, Z., Burkovičová, R., Kropáčková, J., Šilhánová, K., & Štěpánková, L. (2019). Didaktika mateřské školy. Praha: Wolters Kluwer.
- [24] Šedřová, K., Švaříček, R., & Šalamounová, Z. (2012). Komunikace ve školní třídě. Praha: Portál.
- [25] Zálešák, J. (2011). Umění spolupráce. Praha: Akademie výtvarných umění v Praze, Vědecko-výzkumné pracoviště.
- [26] Znebejánek, F. (2013). Mezi konfliktem a kooperací: jednotná teorie konfliktu a kooperace. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON).

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

MŠ Mateřská škola

TVP Třídní vzdělávací program

RVP Rámcový vzdělávací program

ŠVP Školní vzdělávací program

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1 – třída

Obrázek č. 2 – herna

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 – Přehled her.....	32
Tabulka č. 2 – Struktura vzdělávacího obsahu.....	33
Tabulka č. 3 - Klady a zápory realizace projektu hodnocené vlastní reflexí.....	55
Tabulka č. 4 – Klady a zápory realizace projektu hodnocené učitelkou.....	59

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Příprava hra č. 1

Příloha P II: Příprava hra č. 2

Příloha P III: Příprava hra č. 3

Příloha P IV: Fotodokumentace prostředí realizace projektu

PŘÍLOHA P I: PŘÍPRAVA HRA Č. 1

Tato kapitola obsahuje ukázkou příprav, které mi sloužily pro realizaci tohoto projektu.

Název hry	Najdi se
Datum realizace	3.10.2019
Téma	TVP-Můj kamarád
Cíle z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none">• Rozvíjet neverbální komunikaci• Vytvořit skupinu podle daného kritéria• Dramatizovat prvek dané skupiny
Cíle z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none">• Domluvit se beze slov• Najít kamarády ze společné skupiny• Předvést pomocí pantomimy daný prvek
Časová náročnost	20-30 min
Pomůcky a prostředky	lepící gumy, obrázky-počasí, zvířat, květin a ovoce.
Průběh	<ul style="list-style-type: none">• Motivace formou vysvětlování pomocí pantomimických prvků• Seznámení s hrou• Spoluvytváření pravidel• Vytvoření skupiny• Hra• Zhodnocení hry

PŘÍLOHA P II: PŘÍPRAVA HRA Č. 2

Název hry	Cirkus
Datum realizace	10.10. 2019
Téma	TVP-Můj kamarád
Cíle z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none">• Nechat hrát celou třídu na různých, současně fungujících stanovištích• Rozdělit děti dle jejich schopností a přání do různých rolí• Rozvíjet pohybové schopnosti dětí
Cíle z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none">• Přirozeně a bez zábran komunikovat s druhými dětmi• Umět se vžít do role• Zvládat základní pohybové dovednosti
Časová náročnost	30-40 min
Pomůcky a prostředky	lavička, obruče, míčky, stuha, papíry, pastelky.
Průběh	<ul style="list-style-type: none">• Seznámení s hrou• Motivace• Spoluvytváření pravidel• Rozdělení dětí na stanovištích• Hra• Ukázka stanovišť• Zhodnocení hry

PŘÍLOHA P III: PŘÍPRAVA HRA Č. 3

Název hry	Náš kamarád
Datum realizace	17.10. 2019
Téma	TVP-Můj kamarád
Cíle z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none">• Rozvíjet jemnou motoriku dětí• Zvládnout dokreslit postavu kamaráda ve skupině• Vést rozhovor ve skupině
Cíle z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none">• Ovládat koordinaci ruky a oka• Umět pojmenovat části těla• Domluvit se slovy i gesty, improvizovat.
Časová náročnost	30 min
Pomůcky a prostředky	Papír, látka, voda, potravinářské barvivo, rohlík, temperové barvy, lepidlo, přírodniny, křídly, pastelky, voskovky, fixy, zástěry.
Průběh	<ul style="list-style-type: none">• Motivace formou písňe s pohybem „My jsme kamarádi“• Seznámení s hrou• Rozdělení do skupin• Spoluvytváření pravidel• Rozdělení pomůcek• Hra• Zhodnocení hry

PŘÍLOHA P IV: FOTODOKUMENTACE PROSTŘEDÍ REALIZACE PROJEKTU

Obrázek č.1 - třída

Obrázek č. 2 - herna

